

ISSN 1303-8214

KIRIM

AĞUSTOS - KASIM 2010 Yıl: 19 Sayı: 67 BÜLTENİ

İçindekiler

Başyazı	1917'den Bugüne	3
Yorum	Kurultay Geleneği.....	4
Beyan	Qırımtatar Halqınıñ Milliy Suvereniteti Haqqında Beyanname.....	6
Yorum	Qurultayğa ve Milliy Mecliske Arqa Çıqmaq	7
Yorum	Kırımoğlu Ne Diyor?	8
Derneğimizden Haberler	Adnan Süyen Genel Merkezimizde	10
Haber	Dünya Kırım Tatar Kongresi Koordinasyon Kurulu Toplantısı	12
Derneğimizden Haberler	Kırım Tatar Festivalinden Akılda Kalanlar	14
Yorum	Dobruca'da Kimlik Mücadelesi	16
Derneğimizden Haberler	Etimesgut 7. Uluslararası Anadolu Günleri Festivali	18
Derneğimizden Haberler	Kadınlar Komisyonumuzda Hareketlenme	20
Haber	Nenkecan Kırım Tatar Kadınlar Kulübü	21
Derneğimizden Haberler	Keçiören Ramazan Etkinliklerinde Kırım Rüzgarı Esti	22
Söyleşi	İstidatlı Yırcımız Afize Yusuf-Qızı	24
Edebiyatımızdan	Qırımtatar Halq Yaratıcılığı Ustazı Eşref Şemi-zade	26
Haber	Kurbanköy'ün Umudu Sönmesin	28
Haber	Kırım Tatarlarının Durumu İyileştirilmeli.....	29
Duyuru	Doğum, Düğün, Taziye Kırım'a Kızılay Yardımı.....	30
Duyuru	Dr. Ahmed İhsan Qırımlı Edebiyat Konkursı	31
Derneğimizden Haberler	Faaliyetlerimiz	32
Kitap Tanıtımı	34

Kapak Fotoğrafi: 15 Mayıs 2010 da gerçekleştirilen Çatırdağ Sürgün Anısına Tırmanıştan.

KIRIM Bülteni

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin yayın organıdır.
Üç ayda bir yayımlanır, ücretsiz dağıtılır.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği

Genel Merkezi adına sahibi
Dr. Ahmed İhsan KIRIMLI

Yazı İşleri Müdürü

Nail AYAR

YAYIN KURULU

Başkan

Tuncer KALKAY

Editör

Safiye OLGUN

Meryem BAŞKURT

Yayın Danışmanı

Namık Kemal BAYAR

Üye

Türker YÜKSEL

Reşat ÖRNEK

Fethi Kurtiy ŞAHİN

Burak ATMACA

Sema KARAARSLAN

Ekrem Burak ŞAHİN

Tasarım - Baskı : EPAMAT Basın Yayın Promosyon San. Tic. Ltd. Şti.
İvedik OSB, Merkez Sanayi Sitesi 538. Sk. No: 35 Yenimahalle / Ankara
Tel: (0312) 394 48 63 Fax: (0312) 394 48 65 www.epamat.com.tr

Yazışma Adresi : Meşrutiyet Cad. 20/14 06440 Kızılay / ANKARA Tel: (0312) 419 4749 Faks: (0312) 419 4751

Web Sitesi: <http://www.kirimderneği.org.tr> **E-posta:** kirimderneği@gmail.com

Kırım Bülteni, Kırım Vakfının maddî destekleriyle yayımlanmaktadır. Derneğimiz kamu yararına çalışan dernekler statüsündedir.

Bağışlarınız için Hesap Numarası : Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği, DENİZBANK Ankara-Yenişehir Şubesi Şube Kodu:3800, Türk Lirası Hesap No:4431700-351, ABD Doları Hesap No:4431700-352, IBAN: TR68001340000443170000001

1917'den Bugüne

On dokuz yıllık bir dergicilik geleneğinin ürünü Kırım Bülteni'mizin 67. sayısına ulaşmış bulunuyor ve sizlerle tekrar buluşmanın mutluluğunu yaşıyoruz. On dokuz yılda yaptığımız haberlere bakarsanız o günlerden bugünlere Kırım'da nele rin değişmiş olduğunu göreceksiniz. Kırım Tatarlarının gündemini oluşturan son günlerdeki en güzel ve önemli haberlerden birisi 2010 yılının Kasım ayı içinde "Kırım Tatar Yaşlık Kurultayı"nın yıllar sonra yeniden yapılacağı olmasıdır. Kırım Tatarı gençlerin yıllardır süren çabalarının bir sonucu olarak görmek gerek bu çalışmayı. Her ne kadar geç kalınmış bir adım olsa da gençlerin teşkilatlanmasını bir merdiven gibi düşünürsek beş senede pek çok basamak çıkıldığını söylemek doğru olacaktır. Bahis konusu senelerde gençler boş durmamış, aksine bu seneler onlara pek çok şey de kazandırmıştır. Daha donanımlı bir Kırım Tatar gençliği daha güçlü bir fikir birliğine, bu fikir birliği de daha sağlam bir kurultaya zemin hazırlamıştır.

Bu ay içinde 6.sı düzenlenecek yaşlık kurultayının ilki 2002 yılında Ankara'da yapılmıştı. Daha sonra her yıl 2005 yılı da dahil 4 kurultay Ankara'da düzenlendi. Ancak 2005 yılının Eylül ayında Vatan Kırım'da yapılan 5. kurultaydan sonra bu or-

ganizasyona ara verildi. Son kurultay her zaman düzenlenmesi gereken yer olarak düşünülen ve hep arzu edilen yerde, yani Kırım'da toplandı. Vatandan bu yıl diasporaya gelen gençlik kurultayı, 13-14 Kasım tarihleri arasında Ankara'da yapılacak. Başta Kırım olmak üzere Romanya'dan, Bulgaristan'dan Türkiye'de hangi şehirde Kırım Tatarları yaşıyorsa o şehirlerden temsilciler bu organizasyona iştirak edecekler. Her delegenin katıldığı şehirdeki veya ülkedeki sorunları, Kırım Tatarlarının durumunu, beş sene içinde gençlik arasında ne tür değişikliklerin yaşandığı gibi konuları diğer delegelerle paylaşmasını sağlayacak bu ortam bizler için gerçekten çok önemli. Her bölgede farklı şartların, farklı düşünce şekillerinin vatan mücadelemiz için ne tür neticeler doğurabileceğini de kestirebileceğiz bu şekilde. Bu neticeler tabii ki bazı olayların da sebebini oluşturacaktır. Sebep-sonuç ilişkisini düşünerek ileride olabilecek hadiseleri belki de şimdiden kestirebilmemiz için bunu bir fırsat olarak görebiliriz.

Kırım Tatar tarihinde ilk kurultay bilindiği gibi 1 Kasım 1917'de Akmescit'te toplanmış ve delegeler kurultayda aldıkları karar neticesinde millî hükümeti kurmuşlardı. Noman Çelebi Cihan 1. Kırım Tatar

Millî Kurultayı'nda yaptığı açış konuşmasında "...Bugün Tatar milleti yeniden doğuyor..." demişti. Coşkuyla açılan kurultay daha sonra parlamento'ya çevrilmişti ve 26 Aralıkta hükümetin başına Noman Çelebi Cihan getirilmişti. Bu kurultay geleneğinin devamını günümüzde diasporada gençlik kurultaylarında devam ettirmek amacımız olmalı. Henüz 32 yaşındayken kurultaya reislik yapabilecek ve hükümetin idaresini başarabilecek yapıya sahip Çelebi Cihan'ı gençler olarak örnek almamız gerek. Bir hükümeti kurabilen bir kurultaydan tabii ki de farklı yapıda olacak olan Gençlik kurultayı, geleceğin Noman Çelebi Cihanlarını yetiştirebilmeli.

İki gün boyunca sürece kurultay sayesinde Kırım'daki teşkilatlardan Türkiye'ye gelecek temsilcilerin aracılığıyla Kırım'la bağlantılarımızı kuvvetlendireceğiz. Diaspora olarak Vatan için neler yapabiliriz, eksiklerimiz nedir, kazançlarımız hangi yöndedir... Bütün bunları öğrenecek olmak, en önemlisi de Kurban Bayramı öncesi Kırım Tatar gençleri olarak birlikteliğimizi göstermek manevi gücümüzü arttıracaktır. Dinî bayramımızı bir iki gün önceden birlikte kutlayacak olmak bizleri çok ama çok mutlu ediyor, geleceğe dair umutlarımızı besliyor.

Kurultay Geleneği

Kırım Tatarlarının en üst temsil organı olan Kırım Tatar Kurultayı ve onun icra organı Kırım Tatar Millî Meclisi demokratik usullerle seçilmiş vatandaşlarımızdan oluşmaktadır. Dolayısı ile Kırım Tatar iradesini de temsil eder.

• Nail AYTAR

Kırım Tatarlarının tarihsel geçmişinden gelen kurultay geleneği yönetim ve organizasyon yapısının bir devamı olarak günümüze kadar gelmiştir. Kırım Hanlığı zamanında karar alma ve alınan kararların uygulanmasına kurultaylarda karar verilirdi. Hanlık aristokrasisinin gelişme sürecine

bağlı olarak kurultay geleneği uygulanmış, zamanına uyum sağlamıştır. Kırım Hanlarının karar alma süreçlerine Han'la birlikte Kalgay, Nurettin ve dört Karaçi beyi dediğimiz Kırım Hanlığı'nın en büyük dört kabilesi Şırın, Argın, Barın ve Mangıt kabilelerinin beyleri katılırdı.

Kırım Hanlığı'nın bu yönetim modeli Kırım Tatar halkının daha sonraki dönemlerinde şekil değiştirse de hep devam etti. 1917 yılında Hansaray'ın avlusunda toplanan Kurultay delegeleri ilk olarak millî muhtariyetin şartlarını oluşturmanın çalışmalarını yaptı. Aralarında kadınların da bulunduğu delegeler Kırım Anayasasını kabul edip dev-

let organizasyonunu oluşturmaya çalıştılar. Kırım Tatar askerî güçlerini toparlama çabaları ile tam bir devlet olma yoluna girildiği zaman ise Kırım işgal edildi. Kırım Tatarlarının 1917 yılında kurdukları Millî Kurultay hükümeti, Bolşeviklerce sona erdirildi ve liderimiz Çelebi Cihan şehit edilerek denize atıldı. Bu hükümetin Dış İşleri Bakanı Cafer Seydahmed, Kırım dışına çıkarılmış ve kendisine Kurultay Hükümetini temsil etme yetkisi verilmişti. Bu noktadan sonra Millî Mücadelemiz Kırım dışında da aktif olarak verilmeye başlanmış oldu. Cafer Seydahmed Kırım'ın liderliğinde yapılan bu mücadelede Kırım'ın etrafında çok değerli büyüklerimiz yer aldı. Her zaman

ilk Kurultay hükümetini kuran Millî Fırka'ya kadar indiğini söylediğimiz ilkelerimiz bu büyüklerimizin de katkılarıyla bugünlere kadar geldi. Özellikle M.Edige Kırimal, Müstecib Ülküsal, İbrahim Otar, İsmail Otar, Nurettin Mahir Altuğ, Sabri Arıkan, Murat Yakupoğlu, Yusuf Uralgiray, Emin Bektöre, Mehmet Vani Yurtsever, Ali Kemal Gökğiray Millî Mücadelemizin ve Cafer Seydahmed'in çok yakın çalışma arkadaşları oldular. Genel olarak EMEL dergisi etrafında toplanmış olan bu ekip aynı zamanda Millî Mücadelemizin nüvesini de oluşturdu.

Kurultayların en önemlisi hiç şüphesiz, devletimizi kuran 1917 yılındaki ilk Kurultay olsa da 1989 sonrası Vatan'a dönüş süreci paralelinde milletimizin kaderini belirleyen 2. Kurultay da Kurultaylar içinde çok önemli bir yere sahip oldu. 1991 yılının Haziran ayında toplanan Kırım Tatar Millî Kurultayı delegeleri bir sıra karar alarak Kırım Tatar halkının geleceği hakkındaki temel prensipleri belirledi. Kırım Tatar halkının Latin alfabesine geçmesi, Millî Bayrak olarak "Tarak Tamgalı Gökbayrak"ın, Millî Marşımız "Ant Etkenmen"in ve en önemlisi Millî Bağımsızlık Kararının kabulü bu Kurultayda alınan kararlardandır.

Kırım Tatarlarının en üst temsil organı olan Kırım Tatar Kurultayı ve onun icra organı Kırım Tatar Millî Meclisi demokratik usullerle seçilmiş vatandaşlarımızdan oluşmaktadır. Dolayısı ile Kırım Tatar iradesini de temsil eder. Bu bakımdan bütün Kırım Tatarları Kurultay kararlarına uymak ve gerekleri için çalışmak zorundadır. 28 Haziran 1991 tarihinde alınan egemenlik bildirgesi de bu

mealdeki kararlardan bir tanesidir. Farklı siyasi grupların ortaya çıkıp "Kırım Tatar halkı adına konuşuyoruz." dediği şu günlerde bu beyannameyi tekrar hatırlamakta fayda olduğunu düşünüyorum. Bu beyanname neler deniyordu:

Bütün halkların eşit olduğu prensibinden yola çıkarak halkların kendi iktisadi, sosyal, dinî ve medeni gelişimini sağlamak hakları vardır.

-Sürgün sonrası dağınık haldeki Kırım Tatarlarının Vatan'da birleşmesi mecburiyeti vardır. Yoksa milletimiz yok olup gidecektir.

-İnsan hakları konusunda milletlerarası anlaşmaların gerekleri Kırım Tatarları için de geçerlidir.

-Bizim en önemli ve birinci amacımız halkımızın kendi vatanında yaşaması ve geleceğini kendisinin belirlemesi hakkıdır.

Yukarıdaki dört ana prensip Kırım Tatar halkının en yüksek temsil organı seçilmiş Kırım Tatar Millî Meclisi delegelerinin beyanatıdır. Bu isteklerin gerçekleştirilmesi için hak ve hukukun verdiği bütün yetkiler kullanılıp amaca erişilecektir. Kırım'da yaşayan bütün halkların birbirine hürmet etmesi, insan ve vatandaşlık haklarına tam uyması zarureti vardır. Ayrıca Kırım'ın ekolojik dengesinin bozulmaması, tarihî ve coğrafi yerlerin korunması prensipleri de bildirmede yerini almıştır.

Kırım Tatar kurultaylarının bir diğer önemli yanı ise icra görevini yerine getiren Kırım Tatar Millî Meclisi Üyeleri ve Başkanının da Kurultay tarafından seçilmesidir. Kırım Tatar Millî Meclisi, 2. Kurultayından sonra 3. ve 4. kurultaylarını toplamış ve gündemindeki maddeleri gö-

rüşmüştür. Önemli Kurultay kararlarından birisi ise 2007 senesinin sonunda yaptığı 5. Kurultayında Bütün Dünya Kırım Tatarlarının 1. Kongresini yapma kararını almasıdır. Bu Kurultay sonucunda toplanan Bütün Dünya Kırım Tatar Kongresi ise diasporanın birlikte hareket edebilme ve maddi manevi gücünü vatana yönlendirme amacını taşıyordu. Bu kongrede hedeflenen en önemli iki madde ise aşağıdaki gibi oldu:

1-Kırım Tatar Milleti ve bütün kurumları siyasi olarak Kırım Tatar Millî Kurultay ve Meclisinin çatısı altında birleşmelidir. Farklı düşünceler demokrasinin gereği olsa da "Rusya gelsin bizi kurtarsın." gibi sapkın fikirlere itibar edilmemelidir.

2-Kırım Tatar milletinin başta vatana yerleşme ve kurumlarını oluşturma aşamasına fiilen katılma yollarının açılması. Millî Mektepler başta olmak üzere dil, din, kültür meselelerinin çözümü için maddi imkânlarımızın seferber edilmesi.

Kurultay geleneğinin ana fikri her zaman "Kırım Tatar Millî Meselesi nedir ve nasıl çözümlenmelidir?" sorusuna net bir çözüm bulmakta zorlanmaktayız. Her ne kadar Vatan'da azınlıkta olsak da bazı kafalardan farklı sesler çıksa da Kırım Tatar Kurultayının ve Kırım Tatar Millî Meclisinin Başkanı Mustafa Abdülcemil Kırımoglu bu hedefimizi en doğru şekilde ve temel olarak ortaya koymuştur. Bu hedef "Bütün Qırımtatarlarını Qırımğa geri toplamaq, mında milliy muhtar cumhuriyetimizni qurmaqtır. Dini-mizni, tilimizni ve milliy medeniye-timizni yañıdan öğrenmek ve inkişaf ettirmektedir." Daha fazla söze de gerek yoktur.

Qırımtatar Halqınıñ Milliy Suvereniteti Haqqında Beyanname

18ci asırda Rusya Qırımı zapt etken soñ, qırımtatar halqı devletsiz qalıp, 2 asır devamında askeriy, siyasiy, medeniy, diniy, iqtisadiy basqı altında yaşadı. 1917 senesi, Qurultay, kendi eñemenlik devleti - Qırım Cumhuriyeti yanından quruluşu haqqında bildirdi. Halqınıñ istegini kerçekleştirilmek istegenlerniñ cesur teşebüsni askeriy küç ile toqtattılar. Lâkin, halqınıñ ısrarlı küreşinen sayılmaq zorunda qalqan ve Avropa kolonializminden küreşken Şarq musulmanlarınıñ muttefikki olmaq istegen Sovet ukumeti, Qırım Cumhuriyetini ilan etip, bu durumdan çıqtı. Qırım Cumhuriyeti kerek olğan sıfatlarinen pek az yaşadı. Sovet Devleti Qırımtatarlarını 1944-1956 seneleri arasında totalitar genotstke uğrattı. Milletke köre ayırım yapmağa ve bağımsız inkişaf etmege reddetme siyaseti kumumuzda de devam ete. 1989 senesi 14 Noyabr künü “Zorla sürgün etilgen halqlarınıñ haqlarını ve olarqa qarşı yapıqlan areketlerini qanunsız olğanını tanımaq” qabul etilgen beyannamesine rağmen qırımtatarlarınıñ alı pek qıyındır. Qırımtatar halqınıñ haqlarını kosterecek, qorçalaycaq ve birleştirecek bir yapı olmağanı da bu vaziyetni daa çoq zorlaştıra. Bu alda, bütün Sovetler Birliğinde demokrasi olaraq Qurultayınıñ serbest sayılğan qırımtatarlar temsilcileri qırımtatar halqınıñ adından söz alalar:

- halqlarınıñ eşitliliği prensiplerine köre, bütün milletler kendi iqtisadiy, sosyal ve medeniy serbest gelişimine ve siyasiy statüsünü serbest qurmağa haq qazanalar;
- çoqusı daa tarihiy Vatanınıñ tışında olğanını sebebinden halqınıñ kerçek vaziyetini düşünmek;
- halqımızniñ haqları tikletüv ve Vatanına qaytuv meseleleri pek yavaş keçkenini sayamız;
- yaqın zamanda Vatanımızda birleşmesek halqımız etnos olaraq ğayıp olacağını añlaymız;
- qırımtatarlarınıñ problemlarına progresiv cemiyetiniñ diqqatını ve halqımızniñ quvetlerini celp etmek isteymiz;
- insan haqları haqqında milletlerarası aktlarını qabul etemiz ve qol tutamız;
- bizim eñ muim maqsadımız - halqımızniñ, Vatanında yaşamaq ve taqdirini kendisi tayin etmek niyetini yerine ketirmek,

ilan ete.

Meclisniñ quruluşını. Meclis bu, Qırımtatar halqınıñ tam yetkili temsilci teşkilatı ve Mecliske, Qurultay vesiqalarında kosterilgen kibi ve halqınıñ iradesine köre, faaliyette bulunmaq avale ete.

Qırımtatar halqınıñ Qurultayı beyan ete:

1. Qırım - Qırımtatarlarınıñ tarihiy yeri, ve dünya cemiyeti tarafından tanılğan milletlerarası haq aktlarına köre tek o, Qırımda kendi qaderini tayin haqqı qazanğandır. Qırımtatar halqınıñ siyasiy, diniy, medeniy ve iqtisadiy ilerlevi tek milliy eñemenlik devletinde mümkündür. Milletlerarası haqlarına köre bütün vasıtalarını qullanıp halqımız, bu maqsadlarına irişecek.

2. Qırımtatarları ve Qırımda yaşağan başqa milliy ve etnik grupalar arasındaki munasebetler bir birine hürmet, insan ve grajdanlıq haq ve menfaatlar qorçalayaraq, etnik mensüpüne baqmadan, siyasiy, iqtisadiy, medeniy, diniy ve başqa qanuniy haqlarını qoruyaraq qurunmalı.

3. Öz Vatanında Qırımtatar halqınıñ kendi kendilerini tayin etmek haqqına çeşit qarşılıqlar, BMT niñ nizamnamesine ve başqa milletlerarası haq aktlarına uymaydır. Qırım Cumhuriyeti, milliy oluşma kibi qurulmasa, demek bu, 1944 senesi tatarlarınıñ Qırımdan sürgüniniñ hukukiy neticesi ve Qurultay bunu bu şekilde qabul etmey.

4. Qırımniñ toprağı ve tabiyat resursları, sağıq-rekreasiyon patentsialinen beraber Qırımtatar halqınıñ milliy zenginliğiniñ temelidir ve Qırımniñ bütün sakinleriniñ refaq menbasıdır. Qırımtatar halqınıñ iradesi ve razılığı olmadan olar qullanılmaz. Qırımniñ tarihiy manzarasını ve ekologiyasını, Qara ve Azaq deñizlerini bozğan çeşit faaliyetler toqtatılmalı. Qırımniñ tabiyatına ve resurslarına ketirilgen zararlar, suçlu tarafından berilmeli.

5. Qurultay ve bu Deklaratsiya tarafından ilan etilgen maqsadlarınıñ kerçeklendirilmesine devlet organları ve ya başqaları qarşı çıqqan zaman, Qurultay Mecliske, Qırımtatar halqınıñ öz milliy mustaqilligine küreşken statusını tanıtmmaq ve statuske köre faaliyette bulunmaq avale etti.

Qurultay, Qırımtatar halqınıñ kendi kaderini tayin niyetini desteklemek ricasinen Birleşmiş Milletler Teşkilatına, milletlerge, devletlerniñ parlamentlarına ve ukümetlerine, milletlerarası teşkilatlarına muracaat ete.

1991 Senesi 28 İyün

Qurultayğa ve Milliy Mecliske Arqa Çıqmaq

Allah öz halqına keder etken, öz halqın öldürmeğe yoq etmeğe tırışqan baltanın sapınıñ şerrinden halqımıznı qorçalasın!

• Zafer KARATAY

Yanukoviç ve onıñ aqıldaneleri Qırımtatar halqını bölmek için bir ileri adım daa attı. Qırımtatar halqınıñ Temsilciler Qurulunuñ em azalarını em de esaslarını radikal şekilde deñiştirdi.

Maqsad belli, senelerdir Qırımtatarlar arasında olğan birlikni yoq etmek. Özüne moysunğan quqla bir “Qırımtatar temsilciler” gruppası meydanğa ketirmek. Ne Kravçuk, ne Kuçma ne de Yuşçenko bunday Qırımtatar Milliy Meclisin yoq sayğan bir karar almağan edi.

Ususan başta Qırımda yaşağan Qırımtatarları oynalğan oyunlarını yahşı körmeleri, anlamaları ve öz pozisiyaların yahşı almaları kerek!

Qırımtatar Milliy Qurultayı delegatlarını, Qırımtatar halqı öz arasından, serbestçe saylay. Qurultay delegatları da Milliy Meclisni saylaylar. Neticede Milliy Meclis azaları yahşı ya da yaman, tenbel ya da çalışqan, becerikli ya da beceriksiz, halqı için can yürekten çalışqan ya da özü için çalışqan soyu da bu halqınıñ arasından çıqa. Qırımtatar halqı er daim Mecliske arqa çıqmaq

aynı zamanda da teşkermek qontrol etmek, beceralmağan soyların çette qaldırmaq ve yerine daa yahşılarnı saylamaq vazifesin, mesuliyetin unutmamaq kerekler.

Nasılsa başımızda Mustafa ağa bar dep senelerce işni onıñ moy-nuna asmaq olmay. Bu Milliy Meclis azaları için de geçerli. Er bir Milliy Meclis azası en az Mustafa ağa qadar hatta endi ondan da ziyade çalışmaq kerekler. Elbette özlere için degil halq için. Endi daa çoq qol qolğa omuz omuzğa çalışmaları da kerek. Qurultay delegatları da vazifesin tolusunen yerine ketirmek borcları. Lâkin son Qurultay toplaşuvunda Qurultay delegatlarımız seslerin nege köre berdiler anlamaq mümkün degil. Erkes qayda yanlışlıq yaptıq, qayerde bir hata boldu, eksigimiz ne edi dep düşünmeleri kerek. Bazı bir Qurultay delegeleriniñ de vicdanlarınıñ, yureklerin sesin tıñlamaları kerek. Para er şey degildir!

Qısqası Milliy Meclisimiz, Qurultay delegatlarımız, Qırımtatarları olaraq epimiz bir şeylerin yanlış ketkenin körüp tedbirlerimizni ep beraber almamız kerek. Endi düşmanlarımız açıqtan açıq areket eteler. Qırımtatar halqın demokratik kararların yoq sayalar. Mesele düşmanda degil özümüzde. Özümüz hata, yanlış yapmasaq, dogruluqtan, birlikten ayrılmay ne olursa

olsun Miliy Meclisimiz Milliy Qurultayımıznıñ arqasında, yanında olursaq, düşmanların areketleri te-sirsiz ve neticesiz qalır.

Tavda kesilgen tereklerini en çoq canıñ yaqqan, kesilmek degil, olarnı kesken baltanıñ sapınıñ da terek olmasındır deyler atalarımız....

Men Yanukoviçniñ saylağanı ve Milliy Meclis azası olmağan er bir Qırımtatarınıñ bu vazifeni qabul etmemelerini bekler edim. Yüreği halqı için vatani için çarpqan er bir adam, “men ancaq meni saylağan insanlarınıñ vekili olurım. Tayınen emirnen böyle bir vazifege razı olmam” demesi kerek. Ukrayna Cumhurbaşkanlığı ve Ukrayna Devleti karşısında Qırımtatar Halqınıñ meseleleriniñ çözilmesi için küreş alıp baracaq, kerekse qattı turacaq, qorqmay sesin köterecek adamlar kerek. Ya bunday Yanukoviçniñ emrinen saylanğan adamlar oña karşı keskin şekilde Qırımtatar halqınıñ talapların nasıl ortağa qoyacaq. Sözge çıqqanda ep aqlında, meni bu vazifege tayinlegen Ukrayna prezidentin qızdıracaq, onıñ hoşuna ketmeyecek, onun keyfin bozacak söyler aytmayım, yoksa meni bu vazifeden boşar, boşamaqnen de qalmaz kelecekte meni tayinlemesi muhtemel olğan bir makamğa da tayinlemez dep düşünecek... Bu da masqaralıqtan başqa bir şey olmaz!

Kırımoglu Ne Diyor?

• Namık Kemal BAYAR

Kırım Tatarlarının en yüksek karar organı olan V.Kurultayın 3. Oturumu geçtiğimiz Ağustos ayında toplandı. Kurultayın ana gündemi geçtiğimiz yıl içinde yapılan Ukrayna Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ardından yaşanan gelişmeler ve yaklaşan mahalli seçimler ve Kırım Özerk Cumhuriyeti Parlamentosu seçimleri hakkında alınacak tedbirlerdi.

Kırım Tatar Millî Meclisi Başkanı Mustafa Abdülcemil Kırımoglu'nun Kurultayda yapmış olduğu konuşmanın tüm metni 1 Eylül 2010 tarihinde QHA'da yayınlandı.

Ukrayna'da yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin öncesinde yaşanan gelişmeler, Kırım Tatarlarının bu seçimlerdeki tavrı, seçimler sonrasında yaşanan gelişmeler ve mahalli seçimlere ilişkin yaşananlar Kırımoglu'nun bu konuşmasında özetlenerek anlatıldı.

Peki, Kırımoglu ne diyor?

Ukrayna'daki son Cumhurbaşkanlığı seçimlerini kazanarak makamına oturan Bölgeler Partisi Lideri Viktor Yanukoviç'in daha iktidarının ilk haftalarından itibaren bir önceki Cumhurbaşkanı Yuşçenko döneminde başlatılan Kırım Tatar Sürgününün aydınlatılması amacıyla kurulan çalışma grubunu lağvetmesiyle başlayan, daha sonra Akyar'daki Rus Karadeniz Filosunun Kırım'da kalış süresinin uzatılması; Kırım Emniyet Müdürüken büyük sürgünün haklı ve gerekli olduğunu hatta Kırım Tatarlarının yeniden Kırım'dan sürülmesi

gerektiğini ifade eden Mogilyov'un Ukrayna İçişleri Bakanlığına, Kırım Tatarlarına karşı tahkir edici ifadeleriyle tanınan Tabaçnik'in Bakanlığa atanması; Bölgeler Partisinin, "Kırım Tatarları Stalin'e minnettar olmalı; çünkü o hepsini öldürmek yerine sürgüne göndermiştir." diyen Komünist Partisi ile iktidar ortağı olması; Kırım Özerk Cumhuriyeti hükümetinde ve çeşitli bölge valiliklerinde yer alan Kırım Tatarlarının görevlerinden alınması ve en nihayetinde de Ukrayna eski Cumhurbaşkanı Leonid Kuçma döneminde kurulan ve üyelerini Kırım Tatar Millî Kurultayının seçtiği "Kırım Tatar Halkının Temsilcileri Şurası"nın yapısının değiştirilerek tüm üyelerini Ukrayna Cumhurbaşkanının atadığı bir şura haline dönüştürülmesi sürecinin nasıl gerçekleştiğini Kırımoglu'nun bu konuşmasında ilgilenenlerin ayrıntıları ile bulması mümkündür.

Çok değil altı yedi aylık bir dönemde yaşanan bu baş döndürücü siyasi gelişmeler neticesinde gelinen noktada açıkça görülüyor ki Kırım Tatarlarının vatana dönüşünden bugüne geçen 20 yıllık dönemde Kırım'da elde edilen tüm siyasi kazanımlar erimeye başlamıştır. Yine Kırımoglu'nun konuşmasından anlıyoruz ki mevcut seçim kanunu ile Kırım Tatarlarının Kırım'ın mahalli idareleri ya da Kırım Parlamentosu seçimlerinde daha önceki yıllarda elde edilen oranda temsili de mümkün değildir. Temsilde eşitlik ve adalet ilkelerinin hayata geçmesine imkân vermeyen Ukrayna Mahalli İdareler Seçim Kanunu'nun Venedik Sözleşmesi'ne ve hatta Uk-

Saygılı Qurultay vekilleri, saygılı misafirlerimiz ve basın mensupları. Qaidelerimizge köre Qurultay toplanuvları arası 2,5 yıldan fazla olmaması kerek. Soñki Qurultay toplanuvundan bu küнге qadar yalnız 8 ay keçti, ama biz sizleri yine toplamaq zorunda qaldıq, çünkü bu zaman içerisinde memleketniñ siyasetinde ve Qırım tatar halqınıñ siyasi vaziyetinde müim deñişmeler oldı, ortalıqqa halqımız için birqaç müim meseleler çıqtı. Ve bu meseleler mevzusunda qaratlarımızı Qırım tatar Milliy Meclisi seviyesinde degil de Milliy Qurultayımız seviyesinde qaratlar alınmasını daha uyğun kördik. ()*

rayna Anayasası'na aykırı olduğunu da Kırım'ın konuşmasında gerekçeleri ile ifade etmiştir.

Bütün bu olumsuz gelişmeler karşısında Kırım Tatar Millî Meclisi de çeşitli çalışmalar yapmıştır. Mogilyov'un bakanlıktan alınması amacıyla Ukrayna Verhovna Radasına ve Ukrayna Başsavcılığına müracaat edilmiş, Kırım Özerk Cumhuriyeti hükümeti nezdindeki görevden almaları karşı girişimlerde bulunulmuştur. Ukrayna içinde yapılan bu girişimlerden netice alınmadığı ortada ise de Kırım Tatarları için az da olsa ümit verici destekler ülke dışından gelmiştir.

Kırım Tatar Millî Meclisi Başkanı Kırım'ın Avrupa Birliği Parlamentosunda yapmış olduğu girişimler bizce cılız da olsa ses getirmiş ve Avrupa Birliği, Mogilyov'un bakanlığına ihtiyatlı yaklaşımda bulunduğu ifade etmiş; Strasbourg ve Yalta'da gerçekleştirilen toplantılarda Avrupa Birliği, Kırım Tatarları lehine tavır göstermiştir. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Başkanı ve Antalya Milletvekili Mevlüt Çavuşoğlu'nun da ikna edilmesi ile yaşanan bu süreç neticesinde Cumhurbaşkanı Yanukoviç'ten Kırım Tatarlarının gönlünü hoş edici bazı açıklamalar gelmiştir.

Ne var ki, Avrupa Birliği'ne ait binaların salonlarında verilen sözler ve yapılan konuşmalar ne Ukrayna'da ne de Kırım'da karşılığını bugüne kadar bulmuştur.

Görünen odur ki kurdun boynu biraz daha kalınlaşmalıdır. Kırım Tatarları, vatanlarındaki hakları için başkalarından medet beklemeden mücadelelerini her sahada yoğunlaştırmalıdır. Aksi davranış, Mogilyov'un hayalinin gerçeğe dönüşmesi sonucunu doğuracaktır. Altı yedi ayda aleyhe gelinen nokta bundan sonraki yıllar için karanlık bir tablo

çizmektedir. İşte bu noktada Kırım Tatarları millî emel etrafında birlik ve beraberliğini en sıkı şekilde sağlamlaştırmalı, millî mücadelede açılan ve açılacak gedikler hızla kapatılmalı ve berkitilmelidir. Bu sadece Kırım'da yaşayanlar için değil, Kırım dışında yaşayan Kırım Tatarları için de zaruriden de öte hayati bir hal almıştır. Çünkü Mogilyov'un hayali bir kez daha gerçekleşirse Kırım Tatarlarının millî davasının ikinci bir şansı olmayabilir.

Kırım'da Kırım Tatar Millî Kurultayı, Kırım Tatar Millî Meclisi ve mahalli meclisler ile millî dava mefkûresi etrafında toplanan tüm millî kurum ve kuruluşlar, sosyal ve sivil hareketler gelinen bu noktada kendi durum değerlendirmelerini hızla yaparak aksayan, sorun çıkaran, hareketi yavaşlatan ve gevşeten, millet yerine şahıslara hizmet etme niteliğine bürünmüş tüm kural ve uygulamalarını gözden geçirip bu güne kadar millî mücadeleye zarar vermeye sebebiyet veren alışkanlıklar ve uygulamadan derhal vazgeçmelidir. Kişiler yerine kurumları öne çıkaran, böylelikle millî mücadelenin nefesinin kesilmesine hiçbir zaman müsaade etmeyen, katılımcı ve şeffaf olduğu kadar millî mücadele hedef ve ilkelerinden kesinlikle sapmayacak bir temsil ve icra sistemini derhal ve hızlı bir şekilde kurmalıdır.

Kırım'da Kırım Tatar nüfusu; seçim kanunları, temsil kuralları gibi uygulamalardan en az etkilenecek şekilde mümkün olduğunca arttırılmalı, halen sürgün bölgelerinde yaşayan Kırım Tatarlarının mümkün olan en kısa sürede Kırım'a dönüşmesi sağlanmalı ve hatta diasporada yaşayan Kırım Tatarlarının da vatana dönüşünün başlaması için zemin hazırlanmalı ve çalışmalar başlamalıdır.

Kırım Tatar Millî Kurultayı ve Kırım Tatar Millî Meclisi ile millî dava etrafında birleşmiş, millî kurum ve kuruluşlar azami nispette güçlendirilmeli, millî birlik ve beraberliği teessüs edecek bu kurumların sarsılması ya da yıpratılmasına asla müsaade edilmemeli, bu kurumlarımızın varlık ve hizmetlerini devam ettirebilmesi için her türlü destek verilmelidir.

Diasporada kurulu teşkilatların da bu hedef ve ilkeler doğrultusunda birleşerek çalışmalarını vakit geçirmeksizin hızlandırması ayrı bir önem taşımaktadır. Kırım'daki millî kurumlarımızın kuvvetlendirilmesi, diaspora teşkilatlarının bu kurumlara vereceği destekle mümkün olabilecektir. Kırım'a götürülen her hizmet, Kırım'daki millî müesseselerimizin bilgi, kontrol ve eşgüdümünde yapılmalıdır. Aksine davranışların, halk nezdinde millî kurumlarımızın itibarını zedeleyeceği unutulmamalıdır. Diaspora kuruluşları özel anlamda Kırım'da millî eğitim, dini sorunların çözülmesi, sosyal yardımlar gibi hususlarda Kırım'daki millî kurumlarımızla işbirliği içinde hareket etmelidir.

Yine diasporaya düşen bir başka ve çok önemli bir görev de sürgün edilen yerlerde yaşayan Kırım Tatarlarına vatana dönüş sürecinde gerekli desteğin verilmesidir. Bugün durma noktasına gelen dönüş hareketinin yeniden ve yoğun anlamda canlandırılması artık hayati bir hal almıştır. Öncelikli hedef sürgün bölgelerinde bulunan tüm Kırım Tatarlarının Kırım'a dönüşmesi olmalıdır.

Gelin hep beraber Kırım'ın konuşmasındaki bu haykırıya kulak verelim.

(*)28 Ağustos 2010 tarihli Mustafa Abdülcemil Kırım'ın kurultay konuşmasından alınmıştır.

Adnan Süyen Genel Merkezimizde

1988 yılında kurulan Bursa Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin kurucuları arasında bulunan Adnan Süyen aynı zamanda Bursa Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin başkanlığını sürdürürken Kırım'la ilgili birçok faaliyeti de yıllardır yürütmektedir. Kırım'dan Türki-

ye'ye okumaya gelen öğrencilerimizi TÖMER'de dil eğitimi almak üzere geldikleri Bursa'da yıllardır konuk ediyor.

• Tuncer KALKAY

Derneğimizin 2010-2011 sezon faaliyetleri kapsamında yer alan; Şube Başkanlarımız, Kırım Dernek

Başkanları ve Millî Meselemizin aktivistleri ile söyleşi programının ilk konuğu Bursa Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Başkanı Adnan Süyen oldu.

Derneğimiz Genel Merkezinin Ankara'daki binasında 23 Ekim 2010 tarihinde düzenlenen söyleşi programına derneğimiz organlarının yöneticileri, Derneğimiz üyeleri ve misafirlerimiz katıldı. Programın amacının anlatılmasından sonra, Adnan Süyen'in öz geçmişi okunarak söyleşi başladı.

Bursa Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin kuruluşundan itibaren geçirdiği evreler hakkında detaylı bir bilgilendirme yapan Süyen, Bursa'da yaşayan Kırım Tatarlarının yerleşimleri ve kültürleri hakkında da önemli bilgiler verdi. 1988 yılında kurulan Derneğin aktif kurucuları arasında da yer alan Süyen, dernek faaliyetlerinin Kırım odaklı olması yönünde çaba gösterdiklerini belirterek Kırım ile ilgili yapılan Dernek çalışmaları hakkında da geniş açıklamalarda bulundu.

Çalışmalarının bir sonucu olarak da 2010 yılında Hanların şehri Bahçeşaray ile Şehzadeler şehri Bursa'nın kardeş şehir olmasını sağladıklarını ve Kırım Tatar Millî Bayrak Günü ilan edilen 26 Haziran 2010 tarihinde, Akmesit'te göndere

çekilen en büyük tarak tamgalı bayrak olan 22x165 m ebadındaki Gök-bayrak'ı Bursa Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin girişimiyle diktirildiğini belirtti.

1980'li yıllarda Özbekistan'a da giderek sürgündeki Kırım Tatarlarının problemlerini yakından takip ettiğini, vatana dönüş ve vatana yerleşme sürecinde de Vatan Kırım'ın her köşesine ulaşmaya çalıştığını, bu amaçla her yıl Kırım'a gitmeye devam ettiğini ve imkânları çerçevesinde yardımları sürdürdüğünü anlattı.

Dernek olarak önem verdikleri konulardan birinin de eğitim olduğunu; bu bakımdan 1994 yılından itibaren Türkiye'ye öğrenim görmeye gelen öğrencilerin ilk durak yeri olan Bursa'da bir yıl boyunca Türkçe eğitimi aldıklarını; bu süre boyunca öğrencilerin her türlü

problemiyle ilgilendiklerini; bugün itibariyle 457 öğrencinin Bursa'daki Kırım Tatar Derneğinin tedrisatından geçtiğini ve bu öğrencilerin çoğunun şu anda Vatan Kırım'da çok önemli işler üstlendiğini ifade etti. Yine eğitime verilen önemin göstergesi olması açısından, Vatan Kırım'da düzenledikleri Kurban organizasyonlarını, millî mekteplerin bulunduğu bölgelerde, millî mekteplerin hocaları ile birlikte yaptıklarını açıkladı.

Gerek Dernek faaliyetlerinin duyurulması gerekse fikirlerinin paylaşılması amacıyla "Kalgay" adındaki dergilerini 1994 yılından itibaren çıkarmaya başladıklarını, 3000 tiraja ulaşan Kalgay'ın yalnızca Bursa'da değil, Türkiye'nin muhtelif şehirleriyle birlikte Kırım Tatarlarının yaşadığı ülkelere, özellikle de Kırım'a ücretsiz olarak gönderildi-

ğini belirtti. Hedeflerinin Kalgay dergisini tamamen Kırım Tatarca çıkarmak olduğunu, bugün için yarı yarıya bu hedefe ulaştıklarını belirten Adnan Süyen diaspora yayınlarının azlığından yakındı.

Adnan Süyen, tasarlanan süreyi oldukça aşan söyleşisinde dinleyicilerin ilgisini canlı tutarak Kırım meselesi açısından çok verimli bir konferansı gerçekleştirmiş oldu. Diaspora Kırım teşkilatları arasındaki fikir alışverişi ve işbirliğinin başlangıcı olması temennisi ile güzel bir başlangıç yapan Genel Merkezimizin bu faaliyeti bu dönemde oldukça ilgi çekecek gibi görünüyor. Bu vesile ile paylaşmış olduğu değerli fikir ve bilgilerden dolayı da Sayın Süyen'e Genel Merkezimiz olarak teşekkürlerimizi sunmayı bir borç biliriz.

Emel

ÜÇ AYLIK FİKİR - KÜLTÜR DERGİSİ
yeniden yayında..

- 1998 yılında yayınına ara vermek zorunda kalan Emel Dergisi 228. sayısı ile yeniden okurları ile buluştu.
- 3 aylık dönemlerle yayınlanacak olan Emel Dergisi Temmuz-Ağustos-Eylül sayısı Ağustos ayı sonundan itibaren abonelerine gönderildi.
- Emel Dergisi aboneleri dergiyi hem basılı hem de internet üzerinden okuma imkânını elde edecek.
- Abone olmak için talep formunun doldurulması ve belirtilen hesap numarasına yıllık bedelini yatırmanız yeterli.
- Emel Dergisi'nin postalama ve yayın masraflarına katkıda bulunmak için lütfen aşağıdaki kanallar aracılığı ile bağışta bulununuz.

Banka Hesap No: Vakıfbank. Şehremini Şb. Hesap No: 00 158 00 727 999 77 33 Dergi Aboneliği (ücretli)

Emel Dergisi'nin iki abonelik şekli vardır:

1. Basılı dergi & İnternet aboneliği (4 sayı)

Bu abonelerimize basılı Emel dergisi posta aracılığı ile ulaştırılacak ve aynı zamanda kendilerine verilen şifre ile Emel Dergisini internetten okuyabileceklerdir. Böylece abonelerimiz Emel Dergisi'nin arşivine de erişme şansını elde edecekler.

Türkiye/KKTC :50 TL, Diğer Ülkeler:50\$ veya 40€

2. Sadece İnternet aboneliği (1 yıl)

Bu abonelerimiz Emel Dergisini sadece internetten okuyabileceklerdir.

Türkiye/KKTC :30 TL, Diğer Ülkeler:30\$ veya 25€

<http://www.emelvakfi.org/abonelik.asp> internet adresinden de işlemlerinizi yapabilirsiniz.

Dünya Kırım Tatar Kongresi Koordinasyon Kurulu Toplantısı

Dünya Kırım Tatar Kongresi'nin(BDQK) 22 Mayıs 2009'deki son gününde Ukrayna Akademik Müzikal Tiyatrosunda yapılan genel kurul toplantısında BDQK toplantıları idare organı olan Koordinasyon Kurulu seçilmişti. BDQK Koordinasyon Kuruluna Kırım'dan 5, Türkiye'den 3, Romanya'dan 2, ABD'den 1, Özbekistan'dan 1, Fransa'dan 1, Kırgızistan'dan 1, Almanya'dan 1, Polonya'dan 1, Rusya'dan 1 ve Bulgaristan'dan 1 olmak üzere toplam 16 delege yer alıyor.

• Tuncer KALKAY

Romanya Müslüman Tatar Türkleri Demokrat Birliği'nin düzenlemiş olduğu "Uluslararası Türk Tatar Millî

Kıyafet Halkoyunları ve Türküleri Festivali"ne katılmak için Köstence'ye gelen "Dünya Kırım Tatar Kongresi Koordinasyon Kurulu" üyeleri 18 Eylül 2010 tarihinde "Romanya Müslümanları Tatar Türkleri Demokrat Birliği"nin merkez binasında bir toplantı yaptı.

Koordinasyon Kurulu üyesi olarak Kırım'dan Refat Çubar, Ali Hamzin, Ayşe Seytmurat ve Abduraman Egiz; Türkiye'den Mesut Ör; Romanya'dan Varol Amet ve Saladin Acıakay'ın katıldığı toplantı basına açık olarak yapıldı.

Toplantıya Türkiye'den Genel Başkan Yardımcımız Murteza Esenkale ile Genel Sekreterimiz Tuncer Kalkay, Eskişehir Kırım Halk Bilimini Araştırma Gençlik ve Spor Kulübü Başkanı Recep Şen,

Bulgaristan'dan Asabay Cemiyetinin Başkan Yardımcısı Erkan Hüseyin de katıldı. Romanya basınının ilgi gösterdiği toplantıyı Kırım'dan Radyo Meydan ve Kanal ATR muhabirleri de takip etti.

Toplantıya başkanlık eden Refat Çubar açılış konuşmasında, Dünya Kırım Tatar Kongresinin, Koordinasyon Kuruluna vermiş olduğu yetki çerçevesinde çalışmaların sürdürüldüğünü belirtti ve Kongrenin ele aldığı en önemli konulardan biri olan Kırım Tatar Dili ve Latin alfabesine geçiş yönünde yapılan ve yapılması planlanan çalışmalar hakkında bilgi verdi. Kongrenin önümüzdeki yıl toplanabileceğini, bu nedenle Kongreye kadar çalışmaların hızlandırılması gerektiğini bildiren Refat Çubar, üzerinde durdukları gazete çıkarma konu-

sunda ve tam anlamıyla oturtamadıkları ofis ile ilgili ihtiyaçlara yönelik açıklamalarda bulundu.

Koordinasyon Kurulu üyelerinden Saladin Acıakay ve toplantıya katılan Romanya Azınlıklar Müsteşarı Nejat Sali ise Kongrenin maddi olarak desteklenmesi gerektiğini belirterek bu konuda bir fon oluşturulmasını teklif ettiler.

Abduraman Egiz tarafından Kongrenin web sayfası ile ilgili ihtiyaçların dile getirilmesini müteakip, web sayfasının tamamlanması ile ilgili maliyeti karşılamayı Mesut Ör, bilgisayar temini ile ilgili maliyeti karşılamayı Saladin Acıakay taahhüt etti.

Koordinasyon Kurulu üyelerinden Nail Aytar'ı vekâleten toplantıya katılan Genel Sekreterimiz Tuncer Kalkay, Dünya Kırım Tatar Kongresinde alınan kararlar çerçevesinde, yapılan çalışmalar ve oluşturulan projeler hakkında detaylı açıklamalarda bulundu. Genel Merkezimiz tarafından hazırlanan "Maarif Projesi", "Millî Mekteplere Yardım Pro-

jesi", "Kiril Harflerinde Basılan Eserlerin Latin Harflerine Trankripsiyonu Projesi", "e-Kütüphane Projesi"nin safhaları ve uygulamaları ile Kırım Tatarcasını teşvik için düzenlenen "Dr. Ahmed İhsan Kırımlı Edebiyat Yarışması"na yönelik bilgi paylaşımında bulundu. Bu ve benzer projelerin hazırlanacak olan Dünya Kırım Tatar Kongresinin web sayfasında ilan edilmesinin önemi de Refat Çubar tarafından dile getirildi.

Refat Çubar tarafından, 31 Ekim 2010 tarihinde yapılacak Kırım Parlamentosu ve mahalli seçimler ile Kırım Tatarlarına karşı iktidar tarafından sürdürülen Kırım Tatarlarını parçalamaya ve zayıflatmaya yönelik faaliyetler hakkında da Koordinasyon Kuruluna bilgi sunuldu. 10 Haziran 2010 tarihinde Ukrayna Parlamentosunda kabul edilen kanunun Ukrayna hukukçuları ve uluslararası teşkilatlar tarafından anti-demokratik görüldüğünü, buna göre oluşturulacak seçim komisyonları ile vekil seçiminde Kırım Tatar-

larının sahip olabilecekleri sayının yarı yarıya düşeceğine dikkat çeken Refat Çubar; Kırım Tatarlarının temsilinde, Kırım Tatar halkının iradesini yok saymaya çalışarak iktidara yakın gruplara verilen tavizler ile Kırım Tatarlarını bölmeye, parçalamaya ve zayıflatmaya yönelik faaliyetler hakkında bilgi verdi.

Bunun üzerine toplantıya katılan Koordinasyon Kurulu üyelerinin endişelerinin dile getirildiği bir metnin hazırlanarak yayınlanması, bu konuda Diasporadaki Kırım Tatar teşkilatları ile uluslararası kuruluşlara müracaat edilmesi oybirliği ile kabul edildi. Yine Koordinasyon Kurulu toplantısında; Dünya Kırım Tatar Kongresi tüzüğü'nün 2011 yılı Şubat ayına kadar, son versiyonunun hazırlanması ve yılda en az iki defa toplantı yapılması, birinci toplantının 18 Mayıs 2011 tarihine denk gelen hafta içinde Kırım'da yapılması, ikinci toplantının tarih ve yerinin de birinci toplantıda belirlenmesi kararlaştırıldı.

Kırım Tatar Festivalinden Akılda Kalanlar

Türk-Tatar Millî Kıyafet, Halk Oyunları ve Türküleri Festivaline ilk iştirakimizde gördüğümüz yoğun katılım ve ilgi bizleri çok şaşırttı.

• Meryem BAŞKURT

Romanya 16. Türk-Tatar Millî Kıyafet, Halk Oyunları ve Türküleri Festivali boyunca konakladığımız Köstence Mamaia'daki Aurora Otel'den, festivale katılanlarla kurulan iletişim açısından çok verimli geçen dört günün sonunda 19 Eylül 2010 günü dönüş yolculuğu için ayrıldık. Bizi otelin önünden almaya gelen otobüslere binerek Romanya'yı geride bırakıyor; ancak oradaki izlenimlerimizi beraberimizde Ankara'ya götürüyorduk. 15 Eylülde Ankara'da

başlayan seyahatimizde son durağımız yine Ankara olacaktı.

Uzun uzun görüşmelerin yapıldığı, bizim için kısa süren gezimiz için Derneğimiz Gençlik Komisyonu üyeleri olarak çok önceden hazırlıklara başlamıştık. Aslında her zamanki çalışmalarımıza bu festival hız kazandırmıştı. Halk oyunları ekibimiz sunacakları dört gösteri için günler öncesinden provalarını yaptılar. Hazırlıklar tamamlandıktan sonra 15 Eylül sabahı yola çıkıldı ve sınır kapısındaki pasaport kontrollerinin ardından Bulgaristan üzerinden Romanya'ya 16 Eylül gecesi vardık. O sabah Mecidiye'deki Kırım Tatar Derneğini ziyaret ettik. Bize Kocaeli Şubemiz ve İzmir Kırım Tatarları Derneği temsilcileri eşlik ettiler. Romanya Kırım Tatarları

Derneğinin Mecidiye Şubesi Başkan Yardımcısı Bektaş Osman başta olmak üzere dernek üyeleri bizi ilgiyle karşıladı. Sayın Bektaş Osman bize eski Kırım Tatar adetlerinden bahsetti. Derneğin Kadın Kolları Başkanı Ülfet Nubin Türkiye'deki Kırım Tatar dernekleriyle yaptıkları etkinlikleri anlattı. Dernekte hazır bulunan Öğretmen Yahya Necdet, eserlerinden bahis açtı ve Kırım Tatarca yazdığı "Biz de Barmız" isimli şiirini okuyarak dinleyenleri etkiledi. Görüşmelerimizin ardından oradan ayrılarak Kemal Atatürk Ulusal Koleji'ni ziyarete gittik. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurduğu bir lise olan kolejde Türkiye'den gelen öğretmenlerle tanıştık. Derneğimiz Genel Sekreteri Tuncer Kalkay kısa bir konuşma yaptı. Konuşmasıyla

Kırım Tatarcasının unutulmaya yüz tutması konusuna vurgu yaptı. Sıra Mecidiye’de görmemiz gereken en önemli yerlerden biri olan Mehmet Niyazi’nin kabrine gelmişti. Pek çok Kırım Tatarının kabrinin bulunduğu kabristanda dua ettik. Tuncer Kalkay, Mehmet Niyazi hakkındaki bilgilerimizi tazeleyen bir konuşma yaptı. Mehmet Niyazi’nin anıt mezarının üzerine şairimiz Çorabatır’ın bir dörtlüğü yazılmış: “Taptap keçme: toqta, tüşün mında bir ölü yatmay/ Yeşil Yurtqa şavle saçqan quyaş saqlanıptura/ Niyazi dep keçip ketme, tarih oğa kün kesmiy/ Cav cüregın qaltırtaqan, o bir ottav, o bir bora”. Şiirin üzerimizdeki etkisiyle oradan Sultan Abdülmecid Camii’ne geçtik. 1856 yılında Sultan Abdülmecid tarafından yaptırılan cami o tarihten beri ibadete açık. Caminin Türk imamı bizleri caminin tarihi ve bugünüyle ilgili bilgilendirdi. O gün son durağımız “Seminar’ul Musulman”dı. 1901’de kurulan medresede önemli Kırım Tatar şahsiyetleri yetişmiş. Bunlardan biri de ünlü tarihçimiz Kemal Karpat’tır. 20 yıl öncesine kadar ayakta olan medreseden geriye bugün sadece boş bir arazi kalmış. Bizim için çok

değerli olan böyle bir tarihî mirasın yok olmuş olması çok büyük bir kayıp.

17 Eylül 2010 günü 10.00’da başlayan festival yürüyüşüne Kırım Tatar millî kıyafetleriyle iştirak ettik. Balkonlardan, camlardan korteji izleyen insanlara el sallayarak ve Kırım bayraklarını dalgalandırarak ilerledik. Yaklaşık bir saat süren Köstence merkez caddelerindeki coşkulu yürüyüş sonunda, iki gün boyunca festival gösterilerinin yapılacağı kültür merkezine geldik. Köstence Kültür Merkezi önünde gösteriler sunuldu. Dans sunumları tamamlandıktan sonra kültür merkezinden ayrıldık. 12.00-13.00 saatleri arasında delegasyon başkanları Köstence Valiliği ve Belediyesine, 15.00-16.00 saatleri aralığında ise Romanya Müslüman Tatar Türklerinin Demokrat Birliği Binasına ziyarette bulundular. Festival programı 17.00’da başladı. Derneğimiz dışında, festivale Eskişehir, Bulgaristan ve Romanya’daki Kırım Tatar halkoyunları ve müzik ekipleri ile Yalova, Samsun ve Kazakistan’dan halk oyunu ekipleri ve İnegöl Mehter Takımı katıldı. Katılımcı ekipler, programı canlı olarak ya da televizyondan izleme imkânı

bulan insanlara Kırım Tatarı kimliklerini ve kültürlerini unuttuklarını dansları ve müzikleriyle sundular. Derneğimiz halk oyunları ekibi üyeleri festivalin birinci gününde iki gösteri sundular. Festivalde Derneğimiz Genel Başkan Yardımcısı Murtaza Esenkale, Genel Sekreteri Tuncer Kalkay, Kırım Tatar Millî Meclisi 1. Başkan Yardımcısı Refat Çubar, Kırım Tatar Millî Meclisi Dış İlişkiler Bölümü Başkanı Ali Hamzin, Kırım Tatar Milletvekili Amet Aledin, Romanya Başkonsolosu Füsün Aramaz, Romanya Müslüman Tatar Türklerinin Demokrat Birliği Başkanı Amet Varol, Kırım Tatar millî hareketinin aktivistlerinden Ayşe Seytmurat, Tavriya Millî Üniversitesi Kırım Tatar Edebiyatı Bölümü Müdürü Doç. Dr. Şevket Yunus, Bizim Kırım Teşkilatı Başkanı Abduraman Egiz, Eskişehir Kırım Tatarları Derneği Başkanı Mesut Ör ve etkileyici sesiyle pek çok şairimizin şiirini okuyan Kırım Tatar Şairi Rıza Yusuf hazır bulundular. Festivalin 18 Eylüldeki 2. günlük programında ekibimiz üç gösteri sundu ve izleyenleri büyüledi. Kaytarmalar, yırlarla geçen iki günlük programın ardından izleyicilere Kırım Bülteni dağıttık; dergimizi almak isteyen o kadar çok kişi oldu ki elimizdeki dergileri tükettik.

Kırım, Romanya ve Bulgaristan’dan festivale katılan ekip üyeleriyle biz gençlik komisyonu olarak, koordinasyon kurulu üyeleriyle de dernek yöneticilerimiz olumlu görüşmelerde bulunduk. Rıza Yusuf ve Şevket Yunus’la mülakat yapma imkânını da elde ettik. Herkes adına çok olumlu ve coşkulu geçen Kırım Tatarı festivaline tekrar katılma dilekleriyle Romanya’ya veda ettik.

Dobruca'da Kimlik Mücadelesi

Romanya'da yaklaşık 23 milyon kişi yaşıyor. Nüfusun 35 binlik kısmını Kırım Tatarları oluşturuyor. Kırım Tatar nüfusunun çoğunluğu Köstence, Mecidiye, Tulça, Kılıraş, Oltena, İbrail, Galats, Bükreş şehirlerinde yaşıyor. Kırım Tatarları bölgede "Caş", "Karadeniz" gazeteleri, "Hakses" dergisi ve Radyo T ile seslerini dünyaya duyuruyor.

• Tuncer KALKAY

Romanya Müslüman Tatar Türklerinin Demokrat Birliği'nin davetine icabet ederek 16-18 Eylül 2010 tarihleri arasında Köstence'de 16. düzenlenen "Uluslararası Türk Tatar Millî Kıyafet Halkoyunları ve Türküleri Festivali"ne Derneğimiz Genel Merkezince de iştirak ettik.

Kırım Tatar diasporasının, önemli yerleşim yerlerinden biri olan Dobruca'da yapılmış olması, festivale ayrı bir anlam yüklemişti. Bilindiği gibi Köstence ve Tulça şehirlerinin olduğu Kuzey Dobruca Romanya'da, Silistre ve Hacıoğlu Pazarcık şehirlerinin olduğu Güney Dobruca, Bulgaristan'da bulunmaktadır. Bu festival ile her iki Dobruca'da da ne derecede Kırım Tatar kimliğinin korunabildiğine ve Kırım Tatar kültürünün yaşatılabildiğine şahit olduk.

Özellikle, festivalin düzenlendiği ve tahminen 35 bin Kırım Tatarının yaşadığı Kuzey Dobruca bölgesinde, kalabalık gruplar halinde teşkil edilen Kırım Tatar halkoyunları

1924 yılındaki Seminar öğretmen ve talebeleri

ve müzik topluluklarının gösterilerini zevkle seyrettik. Yirmiden fazla şubesi bulunan "Romanya Müslümanları Tatar Türklerinin Demokrat Birliği"nin neredeyse her şubesinde, en az bir halkoyunları ve müzik grubu oluşturulduğunu, bu grupların da gerek millî kıyafetiyle gerek oyun figürleriyle gerekse müziğiyle özgünlüğünü koruyarak Vatan Kırım'a ne kadar yaklaşabildiğini gördük. Hele hele, köylerde bile bu ekiplerin oluşturulabilmesi ve festivalde icraatlarını layık ile yapabilmesi, Dobruca'daki havayı daha sağlıklı teneffüs edebilmemizi sağladı.

Bu yönüyle bakıldığında "Romanya Müslümanları Tatar Türkleri Demokrat Birliği"nin gerek merkez gerekse şube yöneticileri ile festival sorumlularını ayrıca tebrik etmek gerekir. Tabii ki bu vesile ile Bulgaristan'da bulunan Güney Dobruca'da yaşayan Kırım Tatarlarının kültürlerinin yaşatılmasında ve ser-

gilenmesindeki başarıyı da paylaşmış olduk. Tahminen 5 bin Kırım Tatarının yaşadığı Bulgaristan'da oluşturulan bu yapı, diyalogumuza hızlı bir şekilde yansıdı. Gerek Türkiye'den yapılan katılım gerekse Vatan Kırım'ın kokusunu ve havasını taşıyan gruplar festivale ayrı bir renk kattı. Bu çerçevede uluslararası Kırım Tatar festivalinin başarılı bir şekilde eda edilmesindeki memnuniyetimizi de paylaştık.

Yine bu vesile ile Köstence'ye bağlı, Kırım Tatarlarının yoğun olarak yaşadığı Mecidiye kasabasını ziyaret etme imkânı bulduk. Dobruca'daki Kırım Tatarlarının önemli liderlerinden olan Öğretmen ve Şair Mehmet Niyazi'yi Mecidiye'deki kabri başında dualar ederek andık. Kırım Tatar Kurultay Hükümetinin çağrısı üzerine 1918 yılında Kırım'a giden, o vakit Ak-mescit'te yayınlanan "Hak Ses" gazetesinin başyazarlığını yapan Mehmet Niyazi bir süre Bahçesaray

2010 yılındaki Seminar yeri

Millî Eğitim Müdürlüğü görevini de yürütmüş; Kurultay Hükümetinin dağıtılması üzerine, Romanya'ya dönerek, vefat ettiği 29 Kasım 1931 tarihine kadar Mecidiye'de bulunan "Seminarul Musulman" (Mecidiye Öğretmen Okulu)'daki görevine devam etmişti.

Emel dergisinin teşebbüsüyle Mehmet Niyazi adına yaptırılan anıt, 1935 yılında, diasporadaki Kırım Tatarlarının lideri Cafer Seydahmet Kırımer'in başkanlığındaki kalabalık bir heyet tarafından, törenle Mecidiye Mezarlığındaki Mehmet Niyazi'nin kabrine yerleştirilmişti.

Bu anıt mezardan sonra, Mehmet Niyazi'nin de uzun yıllar öğretmenlik yaptığı, Müstecib Ülküsal gibi liderlerin, Kemal Karpat gibi bilim adamlarının yetiştiği, pek çok Kırım Tatar aydınının filizlendiği "Seminarul Musulman"ı da ziyaret etmek istedik.

Ancak gördüğümüz manzara karşısında donakaldık. Donakaldık, çünkü, aynı okulu 1990 yılında ziyaret ettiğimizde, pek bakımlı olmasa da binası yerinde duruyor iken şu anda "Seminarul Musulman"a ait hiçbir şey görünmüyordu. Şaşırdık, çünkü var olma mücadelesinde tırnaklarıyla kazıyarak edindiklerine

bakarak, sahip oldukları değerleri koruyamayan bir milletin çelişkisini yaşadık.

Her ne kadar bizim gözlemlediğimiz 20 yıllık bir süreç olsa da aslında 1990'lı yılların ortalarında bu eserin yağmalanmaya, malzemelelerinin çalınmaya başladığını anladık. Uzunca bir süre devam eden yağmalama sürecinde, kiremitlerin, tuğlaların, ağaçların tek tek sökülerek çalındığını ve buna da ses çıkarılmayarak seyirci kalındığını anladık.

Ne böyle bir millî eserin yağmalanmasına ne de böyle bir yağmalanmaya ses çıkarılmamasına gerekçe bulmak hiçbir şekilde kabul edilemez. Tarihî eserlerimiz de millî kimliğin bir parçasıdır. Tarihi olmayan, eserlerini koruyamayan bir milletin kendi kimliğini koruması da pek kolay olmayacaktır.

Dobrucada'ki tek yüksek tahsil medresesi olan ve 1610 yılında kurulan Babadağı'ndaki "Gazi Ali Paşa Medresesi" 1901 yılında Mecidiye'ye nakledilmişti. Mecidiye'de 1901 yılında inşaatı tamamlanarak eğitime açılan bu okul "Seminarul Musulman" (Müslüman Seminarı ya da Mecidiye Seminarı) adı ile faaliyetlerine 1967 yılına kadar devam etmiştir. 2000'li yıllara kadar yağmalanarak ortadan kaldırılan okul binasının tapusunun bulunmaması ve bahçesi içerisinde başka tarihî kalıntıların bulunması, aslına uygun olarak tekrar inşasını daha da zorlaştıracak gibidir.

Romanya'daki Kırım Tatar teşkilatlarının düzenlediği Kırım Tatar festivali, ne kadar başımızın dik olmasını sağlamış olsa da "Mecidiye Seminarı"nda gördüğümüz ya da göremediğimiz manzara da o derece başımızın öne eğilmesine neden oldu!

Mehmet Niyazi'nin Kabrine dikilen Anıtın Açılışı 1935

Etimesgut 7. Uluslararası Anadolu Günleri Festivali

Festival kapsamında 25 Ekim günü Kırım'dan gelen genç yır-cımız Afize Yusuf-kızı ve derneğimiz halk oyunu ekibinin şenlendirdiği Kırım Gecesi, Etimesgut'ta yaşayan çok sayıda Kırım Tatarı tarafından coşkuyla izlendi.

• Ekrem Burak ŞAHİN

Etimesgut Belediyesinin bu yıl 7. sini düzenlediği Uluslararası Anadolu Günleri Kültür ve Sanat Festivali, birçok dernek, kuruluş ve Türk devlet ve akraba topluluklarının temsilcilerinin katılımı ile 17.09.2010 tarihinde başladı. Bu festivale Kırım Tatarlarını temsilen, Genel Merkezimiz de katıldı. Bu vesile ile Dernek Genel Merkezimiz Kırım Tatar mutfağını ve kültü-

rünü de bütün yönleri ile ziyaretçilere tanıtmaya gayret etti.

23 Derneğin katılımı ile gerçekleşen festival, Kent Konseyi önünden saat 16.00'da Etimesgut Belediye Başkanı Enver Demirel'in de katılımıyla başlayan yürüyüş kortejinin festival alanına gelmesi ile başladı. Festivalde gün boyunca standlarda, katılımcılar kendi kültürlerini tanıttılar. Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi olarak açılan standda Kırım Tatar mutfak kültürü, millî kıyafetleri, tarihi ve edebiyatı ile ilgili yazılı ve görsel yayınları ve Kırım Tatarlarının sürgünü her yönüyle ziyaretçilere tanıtıldı.

Festivalin diğer günlerinde de standımıza ilgi büyüktü. Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelen

Kırım Tatarları, standımıza gelerek Genel Merkezimiz ve çalışmalarını hakkında bilgi edindi. Bunun yanı sıra diğer dernek yöneticileri ve katılımcıları da derneğimizin standını ilgi ve beğeni ile ziyaret edip çalışmalarımızdan ve Kırım'da yaşayan vatandaşlarımıza yönelik ilgi ve desteğimizden dolayı bizlere teşekkür etti.

Festivalin 1. gününden itibaren standımızda yapılan çibörek birçok kişi tarafından ilgi ve beğeniyle karşılandı. Kırimlı sanatçımızın sahne aldığı akşam, bütün protokole Derneğimiz tarafından ikram edilen çibörek beğeni ve takdir gördü. Standımızda sergilenen kitaplar, resimler, CD ve DVD şeklindeki yırlar ve şiirler birçok ziyaretçi tarafından ilgi görürken 18 Mayıs 1944'te Kırım'da yaşanan sürgün olayını konu

alan Kırım Tatarı ressam Rüstem Emin'in tabloları standımızı ziyaret edenlere, o kara günleri yeniden hatırlattı.

Festivalin 9. gününde Derneğimiz halkoyunları ekibi sahne aldı ve birbirinden güzel Kırım halk danslarını sergiledi ve büyük alkış aldı. Derneğimiz halk oyunları ekibinin ardından sahne alan, Kırım'dan gelen sanatçımız Afize Yusuf-kızı, söylediği birbirinden güzel Kırım Tatar yırları ile seyircilerin beğenisini toplamayı başardı.

Festivalin kapanış gününde düzenlenen defilede Derneğimiz, Kırım Tatar Millî kıyafetleri ile göz doldurdu. Defilenin ardından Etimesgut Belediye Başkanı Enver Demirel festivale katılan dernek ve ülke temsilcilerine plaket takdim etti. Kırım Türkleri Kültür ve Yar-

dımlaşma Derneği ve Dr.Ahmed İhsan Kırmılı adına hazırlanan plaketler, Genel Başkan Yardımcımız Murtaza Esenkale ve Dernek Genel Sekreterimiz Tuncer Kalkay'a takdim edildi.

Festivalin 9. ve 10. günlerinde standımızda çiböreğin yanında kö-

bete de ikram edildi. Yoğun ilginin yaşandığı 9. günde, Kırım'dan gelen sanatçımız Afize Yusuf-kızı'nın da bulunduğu standımızda hem halk dansları ekibimiz hem yönetim kurulu üyelerimiz hem de Kırım Tatarı vatandaşlarımızın iştirak ettiği kaytarma coşkulu bir şekilde icra edildi. Standımıza ilginin yoğun bir şekilde yaşandığı festivalin son gününde, festival coşkusu gece geç saatlere kadar sürdü. Festival öncesinde, festival süresince ve festivalin bitiminde başta Derneğimiz gençlik komisyonu olmak üzere, derneğimiz yönetim kurulu üyeleri, gerek organizasyon gerekse plan-program ve katılım olarak gerekli disiplinli çalışmayı göstererek Kırım ve Kırım Tatarlarının tanıtımını başarılı bir şekilde gerçekleştirdi.

Kadınlar Komisyonumuzda Hareketlenme

Arkadaşlar! Hürriyet güneşi doğduğu günden biz hanımlar insan gibi yaşamaya hak kazandık, biliyorum. Kendi isteklerimizi meydana getirmek için bizlere dahi cemiyet yapmak lazım idi. ()*

• Necla KALKAY

Derneğimiz “Kadınlar Komisyonu” 2010-2011 dönemi çalışmalarına 26 Eylül 2010 tarihinde, Dernek binasında yapmış olduğu toplantı ile başladı.

Necla Kalkay’ın, Kadınlar Komisyonunun faaliyetlerinin genel çerçevesine yönelik olarak yapmış olduğu sunum ile başlayan, yeni dönemin ilk toplantısında, tanışma amaçlı olarak planlanmasına rağmen, yeni

dönemde yapılabilecek faaliyetler üzerinde de yoğun değerlendirmeler yapıldı.

Kadınlar Komisyonu toplantısına Kırım –Akmescit’ten katılan Afize Yusuf Kızı da yapmış olduğu Kırım motifleri ile ilgili grafik tasarımlarına ait bazı çalışmalarından örnekler sundu. Cam üzerine işleyerek toplantı sırasında yarattığı eserini de Derneğimize hediye ettikten sonra, Kırım Yırlarından oluşan repertuarı ile toplantıya renk katan Afize Yusuf Kızı’na, piyanoda Seran Alim, kemanda Fethiy Kurtiy Şahin, flütte Türker Yüksel’den oluşan “Ankara Kaytarma Band” eşlik etti.

Kırım Tatar kadınlarının maharetli elleri ile yapılan Kırım Tatar

hamur işi yemekleri de toplantıda yerini almakla kalmadı, “Çibörek Günü” adı ile 9 Ekim 2010 tarihinde de bir organizasyon yapılması kararlaştırıldı.

Dernek binasında 9 Ekim 2010 tarihinde Derneğimiz Kadınlar Komisyonu tarafından tertip edilen “Çibörek Günü” de yoğun bir ilgi ile karşılandı. Bizzat Kadınlar Komisyonu üyeleri tarafından pişirilerek takdim edilen 1000 adete yakın çiböreği tatmak, yalnızca Ankara’da yaşayan Kırım Tatarlarına değil, Vatan Kırım’dan, İstanbul, Eskişehir, Konya, Kırıkkale’den gelen Kırım Tatarlarına da nasip oldu.

(*) 19 Ağustos 1917’de Akmescit’te toplanan Kadınlar Kongresinde Şefika Gaspıralı’nın yaptığı açılış konuşmasından alınmıştır.(Şefika Gaspıralı’nın hatıralarından)

Nenkecan Kırım Tatar Kadınlar Kulübü

“Tercüman”ın açtığı kapıdan geçip Şefika Gaspıralı'nın Âlem-i Nisvan dergisi ile ortaya çıkan Kırım Tatar Kadınlar Birliği, Romanya Müslüman Tatar Türkleri Demokrat Birliği Kadınlar Teşkilatı ve Arzı dergisi ile ivme kazanan Kırım Tatar Kadın Hareketi gün geçtikçe daha da güçleniyor.

• Gayana YÜKSEL
Osman BAYRAMALI
QHA

Adını Bahçesaray'da türbesi bulunan, Toktamış Han'ın kızı Nenkecan Hanım'dan alan kadınlar kulübü 14 Eylül 2010'da faaliyete başladı. Kulübün kurucuları, “Yañı Dünya” gazetesi çalışanı Zera Bekir, Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi Kırım Tatar ve Türk Edebiyatı Öğretim Üyesi Leniyara Selim ve Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi Kırım Tatar ve Türk Dili bölümü öğretim üyesi Nazle Yahya'dır. “Köz Aydın” sivil toplum teşkilatı başkanı Zarema Hayredin de açılıшта yardımını esirgemeyenler arasındadır.

Kulübün açılışına KİPU Kırım Tatar ve Türk Dili Bölümü Başkanı Emine Ganiye, şarkıcılar Gulizar

Bekir, Afize Kasara, Afize Yusuf-kızı, Asker Anneleri Komitesi Başkanı Aliye Finenko, modacı Mayre Lüman, KİPU öğretim görevlisi Ulviye Ablay, Kırım Televizyonu Kırım Tatar Stüdyosunun bayan çalışanları ve ATR televizyonu çalışanları katıldı.

Kulüp, Kırım Tatar dilinin, tarihinin, halk sanatının, geleneklerinin öğrenilmesi amacıyla edebiyat programları ve bilimsel saha araştırmalarını düzenleme; kadınların yurt dışında öğrenimini, uluslararası konferanslara ve programlara katılımını sağlama, basılı ürünlerini çıkarma; çeşitli yarışmalar ve el sanatı fuarları düzenleme gibi faaliyetlerde bulunmayı planlıyor.

Keçiören Ramazan Etkinliklerinde Kırım Rüzgârı Esti

Dilaver Osman'ın ve Afize Kasara'nın seslendirdiği güzel Kırım Tatar yırlarımıza Refat Mamed daresi ile eşlik etti. Yoğun katılımın yaşandığı Kırım Gecemiz sonrası Keçiören'den katılımcılar ile Kırım Tatar evi önünde hep birlikte kaytarma oynayıp şenlendik.

• Burak ATMACA

Keçiören Belediyesi'nin bu yıl Keçiören Belediyesinin bu yıl ikincisini düzenlediği Uluslararası Ramazan Etkinlikleri'ne geçen yıl olduğu gibi bu yıl da katıldık. Keçiören Belediye Binasının yanına kurulan etkinlik alanında Ramazan ayının ilk on

gününde Kırım Tatar Evi'nde misafirlerimizle buluştuk.

İlginin yoğun olduğu evimizde misafirlerimiz standlarımızda Kırım ve Türk dünyası ile alakalı birçok kitaba, ünlü ressamımız Rüstem Emin'in yapmış olduğu eserlere ulaşma imkânına sahip oldular ve aynı zamanda Kırım Tatar müziğini dinleme ve Kırım'ın güzelliklerini izleme fırsatı buldular.

Yine aynı etkinlikler kapsamında 19 Ağustos Perşembe akşamı Derneğimiz ve Keçiören Belediyesinin birlikte düzenlediği Kırım Gecesi'nde Kırım'dan gelen meşhur yırcılarımız Dilaver Osman ve Afize Kasara sahne aldılar. Konser öncesinde

Kırım Tatar Evi'nin açılışını sanatçılarımız ve Genel Merkez Başkan Yardımcımız Murteza Esenkal ile yapan Keçiören Belediye Başkanı Mustafa Ak, dünyanın dört bir yanından farklı renkleri Keçiören'de buluşturduklarını belirterek "Geçmişte beraber olduğumuz, birçok şeyi paylaştığımız kardeşlerimizle bugün Ramazan'ın ruhuna uygun bir şekilde bir aradayız. Kırimlı kardeşlerimiz tarihte çok acı çektiler ama şimdi dimdik ayakta. Hiç yıkılmadılar, umutlarını ve mücadelelerini hiç bırakmadılar." dedi. Açılış sonrasında sahneye geçen sanatçılarımız, Keçiörenlilere Kırım'ın havasını getirdi. Dare sanatçısı Refat Mamed'in eşlik ettiği Dilaver

Osman ve Afize Kasara, hem kendi söyledikleri şarkıları hem de Türkiye'de yaşayan Kırım Tatarlarının sevdiği şarkıları seslendirdiler. Ayrıca Genel Merkezimiz Halk Oyunu Ekibi de gösterileriyle bu gecede yer

aldılar ve Afize Kasara ve Dilaver Osman'a eşlik ettiler.

Gece sonunda Keçiören Belediye Başkanı Mustafa Ak, sanatçılarımıza plaket, derneğimize ise lale deseni işlenmiş bir ebru hediye etti. Kırım

Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi olarak gelecek etkinliklere de katılım isteğimizi dile getiriyor ve Keçiören Belediyesine ve Keçiörenlilere bizleri ağırladıkları için teşekkür ediyoruz.

Ülke TV'de Kırım

Ulusal kanallardan Ülke Tv'de yayınlanan "Ülke'de İftar" adlı programın 19 Ağustos 2010 tarihindeki canlı yayın bölümüne, Derneğimiz Genel Sekreteri Tuncer Kalkay 19.40-20.20 saatleri arasında konuk olarak katıldı.

Programda, Kırım'dan Anadolu'ya göçler ve Kırım Tatarlarına uygulanan sürgünler hakkında bilgi veren Tuncer Kalkay, özellikle, 18 Mayıs 1944 sürgününde Kırım Tatarlarının maruz bırakıldığı in-

sanlık dışı vakalardan bazılarını anlattı.

Büyük sürgünden sonra, Kırım Tatarlarının vatanlarına dönüş yolunda verdiği mücadelelere değindikten sonra, Vatan'da yerleşebilmek ve millî kimlikleriyle var olmak için ihtiyaç duydukları desteği de İslam Âlemi ve Türk Dünyasından beklediklerini belirten Tuncer Kalkay, aynı akşam,

Derneğimiz Genel Merkezi ile Keçiören Belediyesinin birlikte düzenlediği "Kırım Gecesi"ne bütün Ankaralıları davet etti.

Fitre ve Zekâtlar Yerlerine Ulaştırıldı

Derneğimiz tarafından her sene gerçekleştirilen fitre ve zekât toplama işlemi sırasında derneğimize elden teslim edilen ve derneğimiz banka hesabına yatırılan paralar hayırseverlerin isteği doğrultusunda gerek Vatan Kı-

rım'dan Türkiye'ye okumaya gelen gençlere gerekse de Kırım'daki ihtiyaç sahibi soydaşlarımıza gönderildi. Bu kapsamda toplanan 8 bin 621.75 TL'den banka masrafları düşüldükten sonra 4 bin 603.17 TL karşılığı alınan 3 bin 40 A.B.D. Do-

ları* Kırım'daki ihtiyaç sahiplerine gönderildi. Geri kalan yaklaşık 3 bin 950 TL ise Kırım'dan öğrenimleri için Türkiye'ye gelen gençlere dağıtıldı. İbadetlerini derneğimiz aracılığıyla gerçekleştiren hayırsever vatandaşlarımız:

Ahmet BASAN
Ahmet BASAN
Arzu ÖZDEN
Ayşe BAYAR
Ayşe Burçak ŞAHİN
Ayşe DOĞANER
Barbaros DEMİRSOY
Batur YÜKSEL
Beyan ERGE
Burak DEMİRSOY
Cemil ÖZBAY
Cengiz COŞAN ve Ailesi
Cengiz GEYLAN ve Ailesi
Cevriye Güngör SÖYLEMEZ
D. Murat AKTAŞ
Dilber KANŞAY

Emre DEMİRSOY
Erdal SOLMAZ
Fatih ÇELİK
Fatih ERGE
Fikret KIZAVUL
Fikret Seyfi KAÇAR
Gökhan BOLLUK
Hakan KIRIMLI
Hasan ERGE
Hasan Hüseyin KARAÇINAR
Hatice Gülriz ERGE
Hilal BAYAR
Hüseyin ERDEM
Hüseyin Mesut ÖZDEN
Hüsna DEMİRSOY
İşıl İŞIKTAŞ SAVA

İpek Duru BAYAR
İsmail SARIKAMIŞ
İsmail TONGUÇ
Mithat KANDEMİRLİ
Murat BATIR
Murat KAYA
Murat PEKTAŞ
Mustafa YEŞİL
Mustafa YÜKSEL
Nail AYTAR
Namık Kemal BAYAR
Nazif GÜNGÖR
Nazmi BİLİCİ
Nur ŞEKER
Orhan YALÇINKAYA
Oya Deniz ÇONGAR

Perihan PEKTAŞ
Pınar BALKANLIOĞLU
Rabia Bahar AKARPINAR
Ravil AĞIŞ
Recep Metin SOYDAL
Rıfat BAYBÖRÜ
Ruşen ERSOY
Saadet ASLAN BAYAR
Sebika AĞIRAL
Sema KARAASLAN
Şükrü AKTARAN
Serkan SAVA
Tülin ESKİKURT ve Ailesi
Ümit YÜKSEL
Zafer Cahit TOFTA ve Ailesi

(*) dönemin döviz kuru = 1.5142 TL / 1.00 ABD \$

İstidatlı Yırcımız Afize Yusuf-Qızı

Etimesgut Belediyesiniñ bu sene 7-sini tertip etkeni Halqara Anadolu Künleri Medeniyet ve Sanat Festivaline qoşulmaq için Türkiyeye kelgen ve festival programmasında 25 Sentyabr 2010 küni ötkerilgen Qırım Gecesinde icra etkeni dülber Qırımtatar yırlarınan tantanalı bir merasimni bizlerge yaşatqan yaş ve istidatlı yırcımız Afize Yusuf-qızınan yapqanımız subetni diqqatıñızğa teklif etemiz.

• Oya Deniz ÇONGAR

Afize Yusuf-qızı kimdir desek bizge özüñüzni nasıl tanış etesiz?

Halqımız sürgün etilgen soñ, benim qartbaba-bitalarım da Urkutsa, Şulli (Aqyar, Balaqlava rayonu) ve Özenbaş (Bağçasaray rayonu) köylerinden Özbekistanğa tüştiler. Umum halq ğayemiz bizni

ep Qırımğa köçmek çağıra edi. Afsuzki, 70-80-ci seneler Qırımda yerleşmek pek qıyın edi, onıñ için bizim qorantamız 85-ci senede Melitopol şeerine köçti (Ukrayna, Zaparijska oblast). 1988 senesinde, tamam Melitopol şeerde men dünyağa keldim! 1,5 yaşında olğanda qorantamız Qırımğa, Aqmescit şeerine köçip yerleşti. Üç yaşında olğanda, Qırımda ilk açılğan qırımtatar bala-bağça gruppasına qatnadım. Balalıqta, oyuncımız Munir Ablay ve yırcımız Server Kakuranıñ ‘Teselli’ ansambline qatnay edim. Maña aşılağan Vatanımızğa, medeniyetimizge, sanaatımızğa büyük sevgi icadımda temel olğan.

2005 senesinde Qırım müendispedagogika universitetke, Sanaat fakultetine, Tasviriy-ameliy sanat bolüğine kirip, özümni kene qırımtatar sanatınan bağladım. Zenaatım – ressam, grafikalı dizayner. Bizim meşur ressamımız, öz işiniñ büyük usta – Rustem Emin – ilk ocam edi ve oquğan beş yıl devamında ressamcılıqqa büyük sevgini aşladı.

İcadiy yoluñuz ne vaqıt başladı?

Birinci sınıfta oquğanda, universitetimizde yır konkursı ilan etildi. Men de öz küçümü sınaq baqmağa istedim. Finalğa keçip, vazifemiz – yañı türkü yazmağa edi. Men muzıkanen sözlerini yazıp, acayip çalğıcımızğa Ahtem Bulatovğa yırımı yazmağa ricada bulundım. ‘Sen benim yüregimde’ yazğan yırımnen konkursta iştirak ettim. Baş jüri azası olğan Uryane hanım Kencikay,

maña büyük qıymet kesip, bu işni mutlaqa devam etmekni ve halq yırlarımızni icra etmekni nasiat etti. Ondan soñ men ilk halq yırını yazdırdım, ve tamam 5 yıl evelsi ‘Bahar kelse’ yırımıznen profesyonel sanağa çıktım. O vaqıt maña, ‘Peşraf’, ‘Şelale’ ve başqa festivalleriniñ teşkilatçısı Seyran Mambet qol tutup, konsertlerge ve Qırımniñ çeşit şeerlerde keçirilgen festivallerge davet etmege başladı. Bunen icadiy yolum profesyonel sanada başladı. Ondan soñ daa çoq halq yırlarımızni yazdırıp, öz halqımızni quvandurmağa tırıştım. Alim Aydamaq aqqında ‘Alim, Alim demekten’ yırımızni icra ettim, türk halqlarda belli olğan ‘Kene seni seveceğim’ yırını yazdırdım.

Bu sanatni icra etkende esas maqsadıñız nedir?

Esas ğayem – bu eski, aman aman unutilğan halq yırlarımızni canlandırmak, olarnı kene meydana çiqarmaq. ‘İç bir bülbül’, ‘Seni kördükçe’, ‘Ahtem’, ‘Erecebim’, ‘Yüksek minare’, ‘Demirciler’ türkülerini can-yürekten keçirip, sevimli halqıma icra etem! Bu işte maña bizim meşur çalğıcılarımız büyük yardım köstereler. Olarnıñ arasında Ahtem Bulat, dareci Refat Memet, kemaneci Rustem Kurtmemet, trampeci Marlen Halil ve başqalar. Daa çoq güzel yırlarını yazmağa isteyim, inşaalla. Kelecekte albom çiqarmağa niyetim bar, çünki o tek Qırımda yaşağanlara degil de, dünyanıñ er köşeçikte olğan vatandaşlarımızğa yırlarımızni dinlemege çare bere bile.

Yırlarımızı icra etken başka yırcılarımız ve Qırımtatar yırlarımızın keleşi sizge ne tüşündüre?

Bu kün halq yırlarımızı büyük ustalıqnen Afize Kasara, Dilaver Osman, Arsen Osman icra eteler. Olarğa baqıp, yañı nesilimiz temelinen halq yırlarımızı icra etmek öğrenmeli, amma elbette Sabriye Erecep, Ediye Topçı, Zeyneb Lüman, Fevzi Bilal ve diger klassik yırcılarımız ep nümüne qalmalı. Esası – bu yırlarımızı gönlünden keçirmek, tek o vaqıt yırnın ruhu coyulmay. Bu kün bu büyük problem, çünkü er biri halq yırnı gerekli kibi yırlap olamaz. Eñ qıyını, yırnın manasını anlamayıp, onı icra eteler. Elbet bunın neticesi hayırlı olmaz. Amma men eminim, halq yırnı yaşar.

Yañı nesilimiz çoq istidatlı. Bu kün 10-15 yaşında ballarımız, sanki halqımıznın başına tüşken butün ağırlıqlarını is etip, büyük istidatınen yırlarımızı icra eteler. Halq yırnı daima biznen beraber yaşay edi ve inşalla yaşaycaq!

Türkiye için siziñ nasıl fikirleriñiz bar?

Türkiyege birinci kere keldim, pek begendim. Müit pek sıcak, er kesni anlaysın, aytqan laflarım başqalar için de anlaşılğan. Türk halqı – bizim qardaş halqımız, olarnen özüñni pek yahşı duyasın, amma kene de er bir insan için onıñ yaşağan yerinden yahşısı olmaz. Cemiyetñizni de pek begendim. Çoq samimiy, güzel insanlarinen tanış oldım. Bulunğan vaqıtım laflarımızğa ep yetmedi. Meni qarşılağan, musafir etken ve vatan yoluna ozğarğan insanlara can-yürekten teşekkürlerimni bildirem. Kezintiden pek memnün qaldım.

Soñki olaraq bizge Türkiyede tanış olğan Qırımtatarlar aqında tüşünceleriñizni aytarsız mı?

Evel, vatanımızda tış yaşağan qırımtatarlarnen şahsiy tanış olmağanda, men olarnı başqaca tasavur ete edim, amma olar benim tüşüncelerimden farklılar. Samimiy, sıcak, açıq-göñüllü, vatanperver, milletimizni qayğırğan, pek yahşı insanlar benim için çoq sıcak teessüratlar qaldırdılar. Öz tuvğan tilinde tırışıp laf etken, öz urf-adetlerimizni saqlamağa ve olarğa esaslanıp ayatlarını qurmağa tırışqan, halqımıznın vaziyeti aqqında aberdar olğan, olarnen beraber er meseleni qasevet etken insanlar meni ayrette qaldırdılar! Olarğa maşşalla deyim ve can-yürekten Vatanımızda yaşamağa tileyim. Er bir insan için Vatanına yolu daima açıq olsun, öz aziz tuvğan topraqlarda yaşamaqlar Alla nasip etsin!

Qırımtatar Halq Yaraticılığı Ustazı Eşref Şemi-zade

• Meryem BAŞKURT

Kalplerde özüne mahsus yer almaq muvafaqiyetine ergen pak az şairden biri Eşref Şemi-zade. Şiiriyetiniñ temeli özgün yazmaq olğan ve bunı bütün eserlerinde başariy olğan şairniñ “Özün-çelik” şiirinde körmege mümkün:

“Güzellikke soñsız beril,
Öziñe has ol, şiirim!
Öziñe has olalmasañ,
“Lav!” etip yan, öl, şiirim!”

Onın aqqında laf etken kişilerniñ baş sözi şairiyetiniñ özgünlüğü ola. İlki şiirinden soñki şiiriñe qadar hiç hususiy çizgisinden şaşmağan. İlk şiiri “İlki Sevgi” 1923, soñ şiiri “Yüregime” 1978 senesi yazılıp alınğan. Birinci nazm eserinde “Yaşamaq, sevmek, sevmek istiyen.” dep ayatqa ümütle baqqan yaş yüreginen bir Şemi-zade, soñki nazm eserinde ise “Çareñ olsa, toqtamay tur, tepren bir qaç yıl daa...” diyerek ömürüniñ sonuna yetkenini anlağan bir Şemi-zade... 70 yıllıq ayatınıñ soñ künlerinde yazğan şiiriniñ astına, ölümniñ yaqlaşqanını anlap not tüşken: “Bu şiir soñki şiirim olsa kerek. Elvida, ulu, hor, bahıtsız halqım!” Er daim his etkenlerini yazğan şair, son künlerinde ölümniñ nefesini his etken. Moskvada 1978 senesi vefat etkende “Ayatım sönse de...” şiirinde istegeni kibi Qırımda Aq-çora köyüne defn etildi.

Moskvada bitken bir ayatınıñ başı Kezlev edi. 1908 senesi 21 iyünde

Çareñ olsa, toqtamay tur, tepren bir qaç yıl daa,
Ta anamniñ qarnundan eşim olğan yüregim!
Kuçten tüşip toqtasañ da, iç te öpkem yoq saña,
Çünki sen de benim kibi pek iprandıñ, yüregim!(*)

dünyağa kelgen Şemi-zadeniñ babası halq oçası edi. Kiçkene ekende köylü ayatınen, qırımtatar halq ağız yaratıcılığınen tanış ola ve Kezlev Rüşdiye mektebiniñ tatil künlerinde çöl köylerindeki aqrabalarında qala. Taa o vaqıtlarda qorantasına yiberen mektüplerini çıñlar tarzında yaza. Edebiyatnen alâqadar olacağı o çağlardan belli olğan şair rüşdiyeden soñ ketken mektepte qolyazması bir jurnal çıqarmağa muvafaq ola bile. “Quvan” (balqurt sepeti) adınen çıqarğan 24 saifelik resimli

jurnalda öz şiirlerini, tercimelerini yayınlay. Şair matbuatqa ilk adımın böyle ata ve devamı da kele. 1927 yılı “Köz aydın” jurnalınıñ muarrirlerinden biri ola. Mında beraber çalışqan Asan Sabri Ayvaz, Abdullah Lâtifzade kibi namlı ediplerden pek çok şey ögrenen. Aynı yıl içinde 1. Bütüncırım til konferentsiyasına, 1929 senesi de 2. Bütüncırım til konferentsiyasına iştirak etti. Tek şahsi eserler neşretmeknen qalmaq aynı zamanda da tercimeler yapar. Servantesniñ “Don Kihot” kitabını qırımtatarcağa tercime ete. Qırımtatar tiline yapqan tercimelerinen pek büyük hizmette buluna. O vaqıtlarda özünüñ eserleriniñ de seneler soñ başqa tillerge tercime etileceğini belki de bilmey edi. Ama taa 25 yaşında ekende adı Sovet Entsiklopediyasına kirsetile. Vaqtını eser vererek ve aktif şekilde çalışaraq keçirgen şair bu yıllarda meşür poeması “Dneprelstan”nı yaza, SSSR yazıcılarınıñ birinci syezdinde (kongre) delagat ola. Oquvına da ara bermey ve kinematografiya (filmcilik) instituna kire. Belki de onıñ en bilengen poemalarından biri “Bağçasaray çeşmesi”dir. Bu eserni o Hansasaraydaki Közyaş Çeşmesi için yazğan Rus şair ve yazıcı Puşkinnin

eserinden (Bahçisarayskiy Fontan) qırımtatar tiline tercime ete, soñ bu poema ayrı kitap olıp çıqa. Tercime yapmaq işiniñ ne qadar zor oğlanı bilengen bir şeydir. Bir de bu şiir tercimesi oğlanda iş taa da zorlaşa. Böyle yahşı bir tercimeni yapması Şemi-zadeniñ qırımtatar tiline ne qadar akim olğanını köstere.

1937 yılları qırımtatar aydınlarına basqı yapıla edi ve Şemi-zadeniñ şair dostlarına, ustazlarına da basqı yapıla edi. Şairniñ özü de bu qorqutuv ve basqılardan qurtulamadı. 1941 senesi onı alıp bastırırıqqa taşladılar. Bundan soñ aralıqlarnen de olsa sıqsıq onı sürgünlükke oğratalar, apske atalar. İlk defa onı Özbekstanğa taşlaylar, soñ 1944 senesi Qırımğa qayıtıp kele. Ancaq bu sefer de 18 mayısta bütün qırımtatarlar sürgünlükke oğratıla. Bu yaman adiselerge baqmay şairimiz Özbekstanda da çalışmağa devam ete. 1964 yılı “Alime” poemasını yaza, bu poemanı halkımızniñ şanlı qızı Alime Abdennanovaniñ hatırasına bağışlay.

“Ey, qardaşlar! Alıp beriñ
Çüyden eski sazımnı.
Alıp beriñ, Alimeniñ
Qıssasını çalayım!
Çalayım da, elimdeki
Şu qanlı mizrabımnı,
Tellerge ve yüreklerge
Urıp-urıp alayım!”

Böyle sözlernen anlatılğan halqniñ unutmacağı bir kişini unutulmacaq bir esernen kene unutulmacaq bir şairniñ yazğan poemasına büyük qıymet kesmek gerek. İlk şiirler cıyıntığı 1965 senesi sürgünlükte “Qaval” adinen çıqa. Bunıñ artından “Toğan qaya”(1969), “Ömür ve yaratıcılıq”(1974), “Halq hızmetinde”(1977), “Şiirler ve poemalar”(1978) cıyıntıqları kele. Onıñ belki de en

tenqit eseri “Aslıhan” poemasıdır. “Aslıhan” diniy hurufatqa qarşı keşkin bir epik destandır.

Samimiyliginen “Tair ve Zöre” kibi meşür destanlardan birine çevrilmiştir. Bu poema ilki sefer “Közyaş Divar” adinen basıla.

BAĞÇASARAY ÇEŞMESİ

Geray nazar dike qalmış
Tüter lülesi ağzında,
Mütiy qullar divan turmuş
Yavuz hannıñ etrafında.
Saray halqı süküt üzre
Esap etmekteler ğayet,
Niçün böyle elem üzre
Azaplanmaqta han-azret.
Aman cümle halayıqa
İşaret verdi ükümdar,
Dağıldılar sola-sağa
Baş egip halayıqalar.
Yalıñızlıqta qalmıştır han
Çeker bir ah melâletle,
Yüzünden em olur iyan
Onıñ qalbindeki eyecan.
Yüregindeki ğam zahir
Nice kölge eder güya,
Siya ve meyus bulutlar
Ayne kibi tüm-tüz suya.

....

Şairniñ qırq dane sekizlikten oluşqan “Qırqlama”sını da unutmamaq gerek.

Bu qadar çoq eserni yazmaq er edipke nasip olmasa gerek. İcadiy yolında pek çoq şairge salmaqlı tecrube qazandırdı. Tenqidiy-edebiy maqaleler, poemalar, siyasiy küreşler, halkniñ dertine melem olmaq onıñ muvafaqiyetini arttırğan şeylerdir. Bugün Eşref Şemi-zade degende erkes onıñnen alağalı yahşı sözler ayqanına köre demek o halqniñ yüreginde ep yaşaycaqtır. Zaten alâ onıñ adına programmalar ötkerile. Doğğanına yüz yıl toluvi munasebetinen 2008 yılı Eşref Şemi-zade yılı ilân etildi. 19-22 Mayıs 2009 Dünya Qırımtatar Kongresinde Qırımtatar muzikalı-drama teatri, “Aslıhan” spektaklı kösterdi. Adına tertip etilgen edebiyat mukâfatı konkursında Safter Nagayev “Devir aralıqlarında” kitabinen ğalip çıqtı. Şemi-zadeni anlamaq ve ustazlığını körmek için İsmail Gasprinskiy adına cumhuriyet qırımtatar kitaphanesine bağışlanğan kitaplarını oqumaq gerek.

(*) Eşref Şemizade'nin Yüregime şiirinden alınmıştır.

Kurbanköy'ün Umudu Sönmesin

Neşe Sarısoy KARATAY

Dilara 22 yaşında. Kurbanköy'de tek odalı bir gecekonduda yaşıyor. Ablasının ölümünden sonra başlamış yatmaya. 7-8 sene baktığı ablası Gülnar öldükten sonra günlerce ağlamış Dilara. Ondan sonra hayat dolu Dilara, hayata küsmüş sanki. Kilo kaybetmeye ve yatağından kalkmamaya başlamış. Aslında Dilara'nın yaşadığı acı yıllar onu çok etkilemiş. Özbekistan'dan Vatan Kırım'a göçtüklerinden bir süre sonra babasını kaybetmiş. Sonra ablasının ölümü, yokluklar... Annesi Cevahire Hanım, Kırım Tatar Dili öğretmeni. Kalp ameliyatı geçirmiş birkaç ay önce... Dilara'ya ablası Halime bakıyor. Halime'nin de hayatı çok ama çok zor ama o hayata sıkı sıkı sarılmış, çok güçlü bir kız.

Kurbanköy'de elektrik yok, hayatları geceleri daha da bir kararıyor. Su yok, yakacak yok, yol yok, para yok. Kurbanköy şimdi yoklarla dolu, ama kucaklar dolusu umut, bitmeyen bir enerji var.

İnşallah Halime evi bitirirse, evlenirse... Birkaç sene sonra bizi bahçesinde çocuklarının oynayacağı, Dilara'nın mutlu kahkahalarının duyulacağı evini görmeye davet ediyor.

Kurbanköy'de insanı derinden etkileyen o kadar çok hikâyeye var ki. Sadece üzülmiyorsunuz orada. Zaman zaman sizi sevindiren, coşturan hayatlar da bulmak mümkün. Örneğin Rüştü amcanın inanılmaz hayatı...

Gözümüzün önüne 80 yaşındaki annemizi, babamızı ya da dedemizi getirelim. 80 yaşındaki büyüklerimiz çoğu emekli. Bedenen iş yapmayı

çoktan bırakmışlar ya da zorla yapıyorlar. Sizi Kurbanköy'den başka bir insanla, bunca yıldır belgeselcilik yapan ve binlerce insanla röportaj yapmış olan bizleri bile hayret ve hayranlık içinde bırakan olağanüstü bir insanla tanıştırmak istiyorum.

80 yaşında bir ihtiyar ne yapabilir sizce? Temel kazıp ev kurabilir. Rüştü amca bu yaştan sonra ev kuruyor. Evin temelini atmış. Yemeğinden kısıp her gün evi için birkaç tuğla satın alıyor. Yemeği dediğiniz de yatakta görünen yumurta ve domatesler. Emekli maaşı 700 grivna civarında. Yaklaşık 100 dolar.

80 yaşında bir yaşlı daha ne yapabilir? 80 yaşındaki Rüştü amca, Halime'nin dedesi olur, onun inşaatına yardım etmeye, Halime'nin jeneratörünü çalıştırmaya gidebilir. (Halime'nin gücü yetmiyor.) Halime de ona temizlikte yardım eder. Kurbanköy'de aslında birçok evde insanlar yalnız. Ancak birbirlerine bağlı büyük bir aile gibiler.

80 yaşında bir yaşlı daha ne yapabilir? Yarım saatlik yoldan iki ağır kova ile su taşıyabilir. Ben bir tanesini taşıdım, gücüm yarı yola kadar yetti.

80 yaşında bir yaşlı başka ne yapabilir? Akordeon çalıp şarkı söyleyebilir. Akşamları karanlığın daha bir ağır çöktüğü Kurbanköy'ün yalnız, sessiz ve karanlık yaşantısını şenlendirebilir.

80 yaşındaki yaşlı bir adam bir halkın mücadelesine nasıl katkıda bulunabilir? Rüştü amca her 18 Mayıs'ta erkenden kalkar ve mitingin önünde bayrağıyla yerini alır. Vatan için savaşın son nefese kadar devam etmesi gerektiğini anlatır.

80 yaşında bir insanın gelecekte beklenmesi kaç senelik olur? Rüştü amcanın geleceğe dair hayalleri en azından 20 senelik. Evini bitirip içine geçip yaşamak hayali var. Dört beş kıştır o soğuk gecekonduda yaşıyor. Bu sürede sadece evin temelini atabildiğini düşünürseniz evi bitirmesi bir 10 sene alır. Ve içine geçip dört beş sene rahatça yaşayacak kadar ömrü olsun istiyor.

Son olarak öyle bir hayal kuruyor ki! Yaklaşık 20 sene sonra bizi kahve içmeye davet ediyor yeni evinde. Bence Rüştü amcanın hayal değildi. O davet, kahvenin tadını, kokusunu hissedebileceğim kadar gerçekti.

Çavuşoğlu: Kırım Tatarlarının Durumu İyileştirilmeli

AKPM Göç Komisyonu Alt Komite Başkanlığı, Batı Avrupa Birliği Asamblesi (BAB) Türk heyeti başkanlığı görevlerini yürüten Çavuşoğlu, "1932-1933 Yılları Arasında Ukrayna'da Kıtlığın Sebep Olduğu Kitlese Ölümlerin Uluslararası Düzeyde Kınanması (Holodomor) ve Eski SSCB'de kitlese kıtlığın 75. yıldönümü" başlıklı raporun raportörlüğünü yapmıştı.

• Fethi Kurtiy ŞAHİN

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) başkanı, AK Parti Antalya Milletvekili Mevlüt Çavuşoğlu; Ukrayna Devlet Başkanı Viktor Yanukoviç,

Meclis Başkanı Vladimir Litvin, Dışişleri Bakanı Kostantin Grişenko eski Başbakan ve muhalefet lideri Yulya Timoşenko ve son olarak Başbakan Nikolay Azarov ile Kiev'de bir araya geldiği görüşmeleri, yapılan basın toplantısında değerlendirdi.

Uzun bir istikrarsızlık dönemi atlatan Ukrayna'da, yeni hükümetin bölgede ihtiyaç duyulan reformlar konusunda gerekli adımları atmasının önemini hatırlatan Çavuşoğlu; "Ukrayna'nın demokrasi ve insan hakları alanlarında yükümlüklerini yerine getirebilmesi için Avrupa Konseyi yardımı hazırır." dedi. Ukrayna'nın, Avrupa Konseyi'nin 'Avrupa Bölgesel ve Azınlık Dilleri' şartına katılımının çok önemli bir

gelişme olduğunu belirten Çavuşoğlu, Ukrayna'da yaşayan azınlıkların kendi öz dillerinde basın-yayın hayatına devam etmelerinin ve bu dillerin kamu hayatında yaşamasının önemine değindi. Bu gelişmeler içerisinde, Ukrayna'da yaşayan azınlıkların ve özellikle Kırım Tatarlarının sosyal, kültürel, ekonomik ve politik durumlarının iyileştirilmesi için geçtiğimiz Mayıs ayında alınan kararların uygulanmasının önemini vurguladı. Çavuşoğlu; Kiev'de gerçekleşen bu üst düzey görüşmeler sırasında Kırım Tatar halkının sorunlarının da dile getirildiğini belirtti ve Ukrayna hükümetini bu konuda gerekli çalışmaları yapmaya davet etti.

Doğum, Düğün, Taziye

Gençlik Komisyonu eski üyesi Dilek ÇETİN ARSLAN ile Cem ARSLAN'ın 24 Ağustos 2010 tarihinde Neslişah adını verdikleri bir kız çocukları olmuştur.

Gençlik Komisyonu eski üyesi Derya TOSUN ÇETİNTAŞ ile Ali ÇETİNTAŞ'ın 11 Eylül 2010 tarihinde Ata adını verdikleri bir

erkek çocukları olmuştur.

Derneğimiz İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Sekreteri Özgür KARAHAN ile Dilek GENÇE'nin 29 Ekim 2010 tarihinde Zeynep adını verdikleri bir kız çocukları olmuştur.

Çocuklarımıza Sağlıklı, Başarılı ve Uzun Bir Ömür Dileriz.

Gençlik Komisyonu eski üyesi Hidayet ÖNDER, Işıl Turşucu ile 12 Eylül 2010 tarihinde evlenmiştir.

KTMM Başkanı Mustafa Abdülcemil KIRIMOĞLU'nun oğlu Kayser CEMİL, Reşide ALİM ile 2 Ekim 2010 tarihinde evlenmiştir.

Genç Çiftlere Mutluluklar Dileriz.

Necip Hacı FAZIL'ın oğlu Bora ÜLKÜSAL (FAZIL) 15 Temmuz 2010 tarihinde Romanya' da vefat etmiştir.

Derneğimiz Gebze Şube Başkanı Şerife Orak'ın kayınvalidesi Saime ORAK 19 Ağustos 2010 tarihinde vefat etmiştir.

Kırım Tatar Millî Kurultay Teftiş Komisyonu Başkanı Kurtegen ASAN 29 Ekim 2010 tarihinde vefat etmiştir.

Merhum/Merhumeye Allah'tan Rahmet, Ailesine ve Yakınlarına Başsağlığı Dileriz.

Kırım'a Kızılay Yardımı

Kızılay Genel Başkanı Tekin Küçükali'nin 2010 yılının Mart ayında Kırım'ı ziyaretini müteakip Kızılay tarafından bir yardım kampanyası düzenlendi. Kızılay Kadın Kollarının düzenlediği yardım kampanyası neticesinde; başta giyecek malzemeleri olmak üzere toplanan bağışlar ve Kızılay stoklarından temin edilen insani yardım malzemeleri 20 Temmuz 2010 tarihinde Kırım'a gönderildi. Ancak, 10 tonluk yardım malzemesi gümrükte bazı sıkıntılar yüzünden beklemede kaldı. Kırım Tatar Kadınlar Birliği-

nin yardım talebi üzerine harekete geçen Derneğimiz Genel Merkezi gümrük masraflarını karşılayarak yardım malzemelerinin gümrükten geçirilmesini sağladı. Gümrük işlemlerinin Genel Merkezimizin

girişimi ile tamamlanmasını müteakip, Kırım'a getirilen yardım malzemeleri, Türk Kızılayı Heyeti ile Kırım Tatar Kadınlar Birliği koordinasyonunda ihtiyaç sahiplerine dağıtıldı. Kırım halkı yapılan yardımdan ötürü Türk halkına ve onun "merhamet eli" olan Türk Kızılayı'na teşekkür ederken bu yardımların devam etmesini ve bölgenin sosyo-ekonomik gelişiminin sağlanması adına projeler yürütülmesini istediler. Kızılay tarafından yapılan açıklamada Kırım'a yapılan yardımların devam edeceği bildirildi.

Dr. Ahmed İhsan Qırımlı Şiir Konkursı

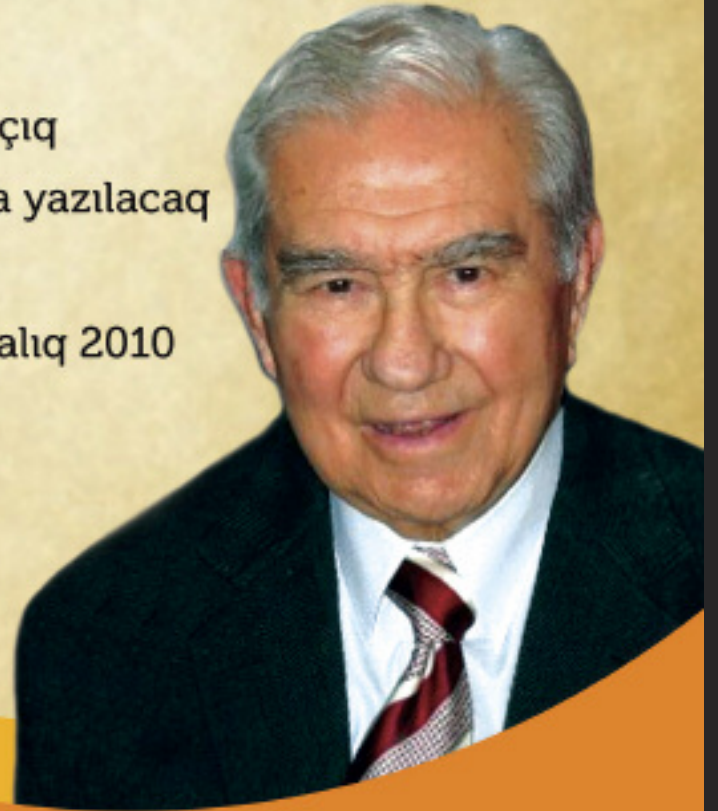
Birincige	4000 \$
Ekincige	3000 \$
Üçüncige	2000 \$

12-29 yaşlar arası erkesge açıq

Şiirler Latin urufatnen Qırımtatarca yazılacaq

Mevzu sınırı yoq

Müracaat için soñ kün 31 Aralıq 2010

GENEL MERKEZ

Müracaat adresi: muracaat@drkimli.org
www.drkimli.org

Faaliyetlerimiz

[28 Ekim 2010]

Gençlik Komisyonu Dönem Tanışma Toplantısı

Ankara'da yaşayan ve okuyan gençlerimizi bir araya getirmek

üzere düzenlenmiş dönem açılış toplantısı 28 Ekim günü akşam saatlerinde gerçekleştirildi. Toplantıda gençler çibörek yiyip sohbet ettiler. Toplantı gençlerin kaytarma oynaması ile sonlandı.

[24 Ekim 2010]

Kadınlar Komisyonu Toplantısı

Her ay toplanmaya karar veren Kadınlar Komisyonu ekim ayı toplantısını 24 Ekimde yaptı. Neler yapılması gerektiği konusunda düşüncelerini paylaşan hanımlar "Çibörek Günü"nü de sonuçlarını değerlendirdiler.

[23 Ekim 2010]

Bursa Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Başkanı Adnan Süyen Konuğumuz Oldu

23 Ekimde derneğimize Bursa Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Başkanı Adnan Süyen konuk oldu. Derneğimizdeki gençlerle sohbet eden Adnan Süyen, anılarını ve tecrübelerini paylaştı. Şiir Günleri programı öncesi Adnan Süyen'in özgeçmişi okundu ve daha sonra Süyen dernekteki faaliyetlerini, derneğin geçmişi, Kırım mü-

cadelesini dinleyenlere aktardı. Süyen, Büyük Öğrenci Projesi kapsamında Kırım'dan üniversite eğitimi almak için Türkiye'ye gelen Kırım Tatar öğrencilere yıllardır ev sahipliği yapıyor ve sıcak bir aile ortamı oluşturuyor. Tömer eğitimini Bursa'da alıp başka şehirlere üniversite eğitimi almak için giden bu öğrencilerden Ankara'da okuyanlar de programı dinleyenler arasındaydı-

lar. Dernekler arası iletişimi artırması bakımından önem arz eden bu sohbet dinleyenler üzerindeki olumlu etkileriyle sona erdi.

[23 Ekim 2010]

İrğat Qadır ve Emine Useyin Şiir Günü

Bu seneki şiir günlerimiz İrğat Qadır ve Emine Useyin şiir programıyla başladı. 23 Ekimdeki yılın ilk programında 20. yy şairlerimizden İrğat Qadır ve günümüz şairlerinden Emine Useyin tanıtıldı. Adnan Süyen'in sohbetinden sonra başlayan şiir etkinliğinde ilk olarak şairlerimizden hayat hikâyeleri okundu, daha sonra ise şiirlerine geçildi.

İrğat Qadır'ın "Anam", "Tuvğan Köyüm" ve "İrğatnıñ Hatiresi", Emine Useyin'in "Yırla Maña 'Ay-

nenni' Anaçığım!", "Semanın Qalbini Tuttırmaq İsteyim" ve "Umüt Kervanı" şiirleri dinleyenlere sunuldu. Kırım Tatarca sunulan program şiirlerin ardından sona erdi.

Şiir dinletisinden sonra ise müzik dinletisine geçildi. Büyük bir yeteneğe sahip Fatima Seytmat mut dinleyenlere harika bir akordeon konseri verdi. İlgiyle karşılanan dinleti alkışlarla sona erdi.

[9 Ekim 2010]

Çibörek Günü

Derneğimizin Kadınlar Komisyonu üyeleri 26 Eylüldeki toplantılarının ardından 9 Ekimde Çibörek Günü tertip etti. Necla Kalkay'ın öncülüğüyle gerçekleştirilen toplantıda bir araya gelip bu organizasyonu yap-

maya karar veren üyeler, 9 Ekim sabahı hazırlıklara başladı. Hanımlar çiböreği kendileri hazırladılar. Yoğun talebe yetişmekte zorlanan hanımlar dinlenmeye bile vakit bulmakta zorlandılar. Yeni yüzlerin de Derneğimizde olduğu o gün, derneğe ilk defa gelen kişilerle tanışma imkânı da bulundu.

[26 Eylül 2010]

Kadınlar Komisyonu Dönem Açılış Toplantısı

Derneğimizin bu dönemdeki ilk Kadınlar Komisyonu toplantısı 26 Eylülde yapıldı. Toplantıda hanımlar hem bir araya gelmiş oldu hem de önümüzdeki günlerde ne-

tür etkinlikler yapılacağı konusunda fikir alışverişinde bulundu. Bu toplantı sonunda üyeler "Çibörek Günü" tertip etmeye ve çiböreğin yapım aşamasıyla sadece kendileri ilgilenmeye karar verdiler. 24 Ekimde tekrar toplanma kararına vardılar.

[17-26 Eylül 2010]

Etimesgut Uluslararası 7'Kültür ve Sanat Günleri

On gün boyunca süren Etimesgut Uluslar arası Kültür ve Sanat Günlerine Derneğimiz olarak 17-26 Eylül tarihleri arasında iştirak ettik. Açtığımız standda Kırım Tatar edebi

ve tarihî eserlerinden, ikram ettiğimiz köbete ve çibörekle Kırım Tatar millî yemeklerinden, Kırım'dan gelen sanatçımız Afize Yusuf-kızı'nın yırılarıyla Kırım Tatar müziğinden, Derneğimiz halk oyunu ekibimizle de Kırım Tatar

edebiyatından örnekler sunduk. Gösterileri izlemeye gelen ve standımızı ziyaret eden misafirlerin yoğun ilgisiyle karşılaştık. Bu ilgi bize Derneğimizin çabalarının ne kadar da isabetli ve faydalı olduğunu gösterdi.

[16-18 Eylül 2010]

Türk-Tatar Millî Kıyafet, Halk Oyunları ve Türküleri Festivali

Romanya 16. Türk-Tatar Millî Kıyafet, Halk Oyunları ve Türküleri Festivali bu yıl 16-18 Eylülde gerçekleştirildi. 17 Eylül sabahı Köstence merkez caddelerinde yürüyüşe Derneğimiz üyeleri de bayraklarıyla katıldı. Kortejin ardından Köstence Kültür Evi önünde halk oyunu gösterileri sunuldu. 17.00'da Köstence Kültür

Evi'nde başlayan Kırım Tatar festivalinin açılış programında Derneğimizin Halk Oyunu Ekibi üç gösteri sundu. 18 Eylül akşamı Kırım Tatar festivalinin kapanış programında pek çok ekiple birlikte Derneğimiz ekibi de üç oyun sundu. Gösterilerinden sonra yoğun alkış alan ekibimize festivale katıldığı için ödül verildi.

[11-20 Ağustos 2010]

Keçiören Ramazan Etkinlikleri Kırım Tatar Evi

Keçiören Belediyesinin 2. Kez düzenlediği Ramazan etkinliğine bu yıl da davetliydik. Derneğimiz üyeleri başta olmak üzere, Kırım'dan gelen yırcıları-

mız Afize Kasara ve Dilaver Osman'ın da yırılarıyla eşlik ettiği etkinliklerde kültürümüzü tanıtmaya imkânı bulduk. Halk oyunu ekibimiz, sanatçılarımızın yırılarına kaytarma gösterileriyle katıldı. Kırım Evi'nde etkinliği takip etmek için gelenlerle tanıştık ve onların sevgisiyle karşılaşmak bizleri çok mutlu etti.

[Temmuz-Ağustos]

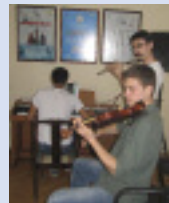
Yaz Dönemi Eğitim Çalışmaları

Yaz aylarında başlayan dil, kaytarma ve enstrüman eğitimi çalışmaları eylül ayına kadar devam etti. Büyük ilgiyle karşılanan bu çalışmalar itinayla yapılıyor. Eğitim çalışmaları olarak Rusça ve İngilizce dersleri verilirken halk oyunu çalışmaları

olarak da ilk başta Kırım Tatar dans figürleri öğretilip daha sonra koreografilere geçildi ve enstrüman çalışmaları olarak da keman ve solfej dersleri verildi. Hafta sonu ve hafta içi olmak üzere gruplar oluşturuldu ve katılımcıların kendilerine uyan saat dilimlerinde eğitim almaları sağlandı. Haftada sekiz saatlik

dil, haftada dört saatlik kaytarma eğitimi her yaşa yönelik verildi.

Yaz süresince, gençlik komisyonu üyelerimizce geçen aylarda kurulan "Ankara Kaytarma Band" müzik grubu da çalışmalarını mola vermeden devam ettirip gelecek programlar için hazırlanmaya sürdürdü.

Safinar Cemil'in teklifi, TİKA ve Milli Meclis maddi desteği ile Lentara Halil ve Lilâ Cemil'in hazırladığı "Qırımın Sadıq Qızları" (Kırım'ın Sadık Hanımları) eseri 2004 yılında Ocaq Yayınevi tarafından Akmesic'te basıldı. Eser milli mücadelede yer alan aktivist Kırım Tatar hanımlarının hayatları ve uğraşlarını ortaya çıkarmak üzere hazırlanmış. 25 hanımın hayatlarının ele alındığı eserde bahsi geçen kişi ile ilgili resimler de yer almış.

Eserde anlatılan tüm hanımların biyografileri ve anıları Kırım Tatarca olarak Latin harfleriyle ve Rusça yer alıyor.

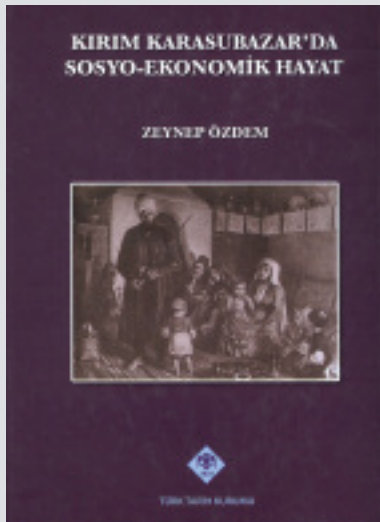

Sürgünlük yılları, avdet ve sonrasında üzerlerine düşen sorumlulukları titizlikle yerine getiren hanımlarımız, çeşitli zorluk altında hayatta kalma mücadelesi vermiştir. Sadece ailesi için değil vatani için de var olma savaşı adına ellerinden gelenleri yapmışlardır. Bu ağır şartlarda dahi kuruluş için nasıl çareler aradıkları, insanlarla yardımlaşmaları ve davalarından vazgeçmediklerini bizlere anlatılıyor.

Eserde yer alan aktivist Kırım Tatar kadınlarımız; Mahfure Hatip (?-1996), Svetlana Amet (1941-?), Zampira Asan (doktor: 1941-?), Ayşe Velilây (hemşire: 1923-?),

Zera Cemil(1929-2002), Safinar Cemil(1948-?), Tamara Kantuganskaya(doktor: 1939-), Veciye Kaşka(1935-), Şefika Konsul(kütüphaneci-söz yazarı: 1937-?), Dilâra Seitveliy(1951-?), Ayşe Seytmurat(Tarihçi: 1937-?), Sabriye Seut(gazeteci-yazar: 1953-1998), Vasfiye Hair(1939-?), Zore Fetay(paraşütçü-doktor: 1922-1997), Fatma Yazıcı(1906-1991), Lennara Mambet(1939-?), Sabriye Erecep(yırcı: 1912-1977), Ediye Topçı(yırcı: 1919-?), Remziye Bakkal(sanat yönetmeni: 1926-?), Uriye Edem(yazar-1938-), Zarema Transin(grafiker: 1939-?), Uriye Kermeçikli(yırcı: 1938-1993), Zarema hanım Memet(yırcı, Gulizar Bekir(yırcı: 1953-?), Cemile Osman(belli artist: 1957-?)

Zeynep Özdem'in Karşıda Bir Yer: "Kırım Karasubazar'da Sosyo-Ekonomik Hayat" kitabı 2010 yılında Türk Tarih Kurumu tarafından basıldı. Eser, yazarın Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalında yaptığı, 2006 yılında yayınlanmış yüksek lisans tezidir. Eser, Kırım Hanlığı Şerhiye Sicilleri koleksiyonunda bulunan Karasu defterleri incelenerek oluşturulmuştur. Eserde 17. yüzyıl sonlarından 18. yüzyıl ortalarına kadar yaklaşık elli yıllık dönemde Kırım'ın çöl tarafında yer alan eski hanlık şehri olan Karasubazar (Karasu)'ın hikâyesi ortaya çıkarmak istenmiştir. Eser 124 defterin, 61 mikrofilmin incelenmesiyle ve dö-

neme ilişkin seyahatnamelerin, elçi raporlarının, hatıraların, ansiklopedilerin, çeşitli makalelerin ve dergilerin ışığında ortaya konmuştur. Elde edilen istatistik bilgilerle konular zenginleştirilmiştir.

Osmanlı Devleti-Kırım Hanlığı-Rus ilişkilerinin anlaşılmasında önemli yere sahip olan defterlerin günümüzde uluslararası ilişkiler anlamında da önemi devam etmektedir. Defterler, kadınlara aktarıla gelen, kadınlara ele aldığı bölgeyle ilgili yazımlar ve idari merkeze ait her türlü belgeden oluşmaktadır. Defterlerde fermanlar, buyruklar, uyarılar, fetvalar, görevlendirmeler, şikâyetler, adli olaylar, davalar, nüfus bilgileri, dağılımı, sosyal iliş-

kilerin değişimi (evlilik, boşanma, vasi, vekil, kefil, mülk satışı, sözleşmeler, borç tahsili, vakfiye vb.), esnaf yapısı ve dönemin sosyal inanışları kendine yer buluyor.

Kitap 4 ana bölüm ve giriş kısmından oluşuyor. Girişinde şehrin coğrafi, tarihî ve sosyal durumları hakkında bilgiler verilmiş. İlk bölümde Karasubazar şehrinin idari yapısı ve görevlileri; Kalgay Sultan, Şirin Beyi, Kadı ve diğer görevliler ve görevleri ele alınmış. Defterlerde, geçen örnek olaylar üzerinde durulmuş. İkinci bölümde şehrin nüfusu, demografi ve mahalle hayatının ayrıntılı olarak dağılımı ve değişimler, aile ilişkileri ve yaşantıları tartışılmış.

Üçüncü bölümde dönemin ticari yapısının bir kolu da olan köle ticareti ve kölelerin durumları incelenmiştir.

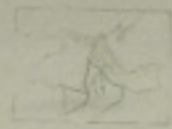
Dördüncü bölümde ise para politikası; esnaf ve tüccar yapıları ele alınmıştır.

Derneğimiz Yayınları

Kırım halk şairi
MEHMET NİYAZI
1878 - 1931

[Faint, illegible text on the base of the monument]

FA ISTVAN
CTA

Mehmet Niyazi'nin
Mezarı - Romanya